

SBÍRKA KÁZÁNÍ

PRO ČTENÉ SLUŽBY BOŽÍ

I.

2022/2023

**SBÍRKA KÁZÁNÍ
PRO ČTENÉ SLUŽBY BOŽÍ**

OBSAH

1. Být jako děti (<i>Václav Hurt</i>)	9
klíčová slova: láska, milosrdenství, Boží království	
2. Bezejmenná oběť (<i>David Nečil</i>)	15
klíčová slova: oběť, milosrdenství, následování	
3. Ruka a oči (<i>Petr Pivoňka</i>)	21
klíčová slova: utrpení, blízkost, pomoc	
4. Kdo je člověk? (<i>Michal Vogl</i>)	27
klíčová slova: hřích, lidství, vykoupení	
5. Mojžíšův odkaz (<i>Lukáš Klíma</i>)	33
klíčová slova: trest, hřích, oběť	
6. Nestaví-li dům Hospodin... (<i>Jana Potočková</i>)	39
klíčová slova: následování, spása, bezpečí	
7. Černá ryba (<i>David Najbrt</i>)	45
klíčová slova: odvaha, následování, světlo	
8. Co přibalit do školní brašny učedníka (<i>Anna Lavická</i>)	53
klíčová slova: utrpení, záchrana, naděje	
9. Na zdraví! (<i>David Najbrt</i>)	59
klíčová slova: následování, zvěst, spása	
10. Nemusíme se bát a děsit (<i>Hana Schusterová</i>)	67
klíčová slova: strach, bezpečí, záchrana	
11. Otče náš (<i>Jiří Šimsa</i>)	73
klíčová slova: milost, bezpečí, následování	
12. Sluha dvou pánů (<i>Michal Vogl</i>)	77
klíčová slova: pokora, spravedlnost, majetek	

13. Podobenství o radosti (*David Nečil*) 83

klíčová slova: radost, naděje, spravedlnost

14. Beránkovo vítězství (*Petr Peňáz*) 89

klíčová slova: oběť, spása, víra

15. Proč nás Ježíš nazývá přáteli (*Tomáš Trusina*) 95

klíčová slova: požehnání, naděje, milost

BÝT JAKO DĚTI

POZDRAV

Milost našeho Pána Ježíše Krista a láska Boží a přítomnost Ducha svatého buď s námi.

INTROIT: Ž 145,17–18.20–21 (*Bible kralická*)

PÍSEŇ: NEZ 204 *Má duše Boha velebí*

MODLITBA

Svatý Hospodine, náš nebeský Otče,
chválíme tě za tvoji dobrotu a přízeň, jež nám prokazuješ. Děkujeme, že jsi v našich srdcích probudil víru. Děkujeme, že jsme byli pokřtěni. Děkujeme, že díky tvému milosrdenství smíme patřit do společenství tvého lidu. Děkujeme také za tento den, který jsi oddělil, abychom se shromažďovali a slavili tvé jméno.

Vyznáváme před tvou svatostí své viny. Odpusť nám, že nedovedeme vždycky milovat tebe ani své bližní. Odpusť nám, že ti ne vždy důvěřujeme a že pochybujeme o tvých zaslíbeních. Odpusť nám, že nedovedeme odpouštět a mít pro druhé naději. Pane Bože, spoléháme se na tvé milosrdenství. Vždyť jsi nám poslal svého Syna, Pána Ježíše Krista, aby zemřel za naše hříchy, a tak nás vysvobodil ze sevření zlem. Děkujeme za jeho oběť na kříži i za jeho vzkříšení pro naši spásu. Prosíme, Pane, smiluj se nad námi.

Pane náš, prosíme, soustřeď naše myšlení na své slovo. Dej, ať je smíme slyšet v Písmu i ve slovech zvěstování. Dej, ať promluví do našich životů a ať nám přinese občerstvení a posilu ve víře. Buď mezi námi v Duchu svatém jako náš Spasitel a vzkříšený Pán.

Amen.

ČTENÍ PÍSMO SVATÉHO: Mt 15,21–28

PÍSEŇ: NEZ 353 *Nejmilejší Ježíši*

KÁZÁNÍ

Základem kázání je evangelium podle Marka 10,13–16.

Milí bratři a milé sestry, máme před sebou situaci, kterou si, myslím, dovedeme docela dobře představit. Uprostřed stojí Ježíš jako ten, který je zdrojem naděje. A k němu přicházejí lidé (pravděpodobně jsou to rodiče) a přinášejí své malé děti. Rodiče touží po tom, aby Ježíš dal dětem své požehnání. Vidí totiž v Ježíši pramen Boží milosti. Mají naději, že už jenom tím, když na děti vloží ruce, předá jim něco z Boží milosti a požehnání. A to pro děti bude znamenat ochranu i životní úspěch.

A dále jsou tu učedníci, kteří se ale staví proti tomu, aby byl Ježíš takto obtěžován. Mají asi za to, že Ježíš má důležitější věci na práci. Ježíš sám ovšem jednání učedníků odmítá, staví se na stranu rodičů s dětmi a využije celou situaci k tomu, aby řekl zásadní slovo.

V naší době mají děti velmi významné místo a téměř všude se na ně bere ohled. Ve starověku to bylo ovšem jinak. Děti neměly nějaké zvláštní výsady, výchova byla velmi přísná, od dětí se vyžadovala bezvýhradná poslušnost. Jejich význam byl viděn především v tom, že budou jednou dospělí. Ale nějakou zvláštní hodnotu dětství společnost nevnímala. A tak vlastně není nijak překvapující, že učedníci bránili rodičům, aby Ježíše dětmi obtěžovali. Tehdy to asi nikoho nezarazilo.

Z evangelií ovšem víme, že Ježíš měl pro ty slabé, pro ty, jejichž význam ve společnosti byl okrajový, zvláštní pochopení. Měl velkou sympatii pro outsidersy. Proto stál na straně nemocných, hříšníků, žen, dokonce nevěstek. A proto i zde stojí na straně dětí. Neobtěžuje ho vzkládat ruce, modlit se za ně a dávat jim své požehnání. Kvůli takovým přišel. Právě pro ně přinesl Boží milost a požehnání. Proto také řekl: „Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim, nebo takových jest království nebeské.“ Ježíš onu situaci využil k tomu, aby pověděl něco zásadního. Učedníci si totiž zřejmě mysleli, že děti nejsou hodny toho, aby s nimi ztrácel čas. Vést učenou disputaci s farizei nebo udělat zázrak, třeba někoho uzdravit, to ano, ale dávat požehnání malým dětem? To se přece pro Ježíše nehodí. Ale Ježíš řekne: Jen ať jdou ke mně! Nebraňte jim! Vždyť právě pro takové je království Boží! Království Boží je pro děti. A samozřejmě také pro ty, kdo jsou jako děti.

Ale i my přece říkáme: „Jsi jako dítě. Jsi jak malej.“ A tím vyjadřujeme přesvědčení, že dětský, dětinský přístup k životu k ničemu moc velikému a smysluplnému nevede.

Říkáme tím, že chovat se dětsky není odpovědné a solidní, a člověk tím nic důležitého nevykoná a ničeho nedosáhne.

Proč tedy Ježíš vlastně říká: „Takových jest království Boží“? Proč nám dává děti za příklad? Jistě si nemyslel, že děti jsou lepší než dospělí, že jsou čisté, bez hříchu. Vždyť víme, jak i děti dovedou být zlé a kruté. Přesto však u nich najdeme něco, co jsme my dospělí už hodně poztráceli, co z nás vyprchalo. A toto „něco“ se Ježíšovi a Pánu Bohu velmi líbí a zamlouvá. Co to tedy je? Co se Ježíšovi na dětech líbí a v čem nám je dává za příklad?

Především jsou malé a slabé. Jsou odkázány na pomoc. A dovedou tu pomoc a dar také vděčně přijmout. Děti vědí, že mohou žít jen díky daru a pomoci. A proto dovedou důvěřovat. Dovedou se mnohem lépe a hlouběji spolehnout na ty, kdo je mají rádi a kdo je obdarovávají a kdo jim pomáhají. Soudím, že právě kvůli tomu, co jsem zde vyjmenoval, Ježíš říká: „takových je království Boží“.

My dospělí si ale ceníme v životě sílu a moc nad druhými. Ceníme si, když nejsme na nikom závislí a když se nemusíme nikoho doprošovat. A když svůj život můžeme zajistit především svými silami. Oceňujeme ty, kteří jsou úspěšní, mocní a velcí. A ti na okraji jsou nám spíše jako odstrašující příklad.

Tak se díváme třeba na bezdomovce a žebráky, tak se díváme na ty, kteří jsou odkázáni na pomoc druhých. Oni však ale zřejmě chápou mnohem lépe než my, co je to dar a pomoc. A zřejmě lépe než my dovedou důvěřovat, přijímat a radovat se.

V životě víry, ve vztahu k Bohu, ve vztahu k Božímu království to má být jinak než v každodenním životě. K Bohu, do jeho království nám totiž otevírá dveře právě ne-moc, ne-velikost, ale naopak malost, slabost, pokora, závislost, důvěra a radost. „Takových jest království Boží.“

„Kdož by koli nepřijal království Božího jako dítě, nikoliť do něho nevejde.“ Toto Ježíšovo slovo je velmi důležité. Dalo by se říct životně důležité. Proto ono „Amen pravím vám.“ Samozřejmě to neznamená, že se musíme stát věřícími křesťany už jako děti. I když si osobně myslím, že je dobře, když člověk může být pokřtěn už jako miminko. Je dobře,

když už od dětství může vyrůstat ve věřící rodině a ve sboru, v církvi.

Ale Ježíšovi jde zde zřejmě o to, že království Boží můžeme přijmout právě jen tím dětským způsobem. K Bohu se totiž nikdy nedostaneme díky své síle, svému výkonu. K Bohu se nikdy nedostaneme pro svou dokonalost mravní či náboženskou. K Bohu se můžeme dostat jen jako ne-mocní, ne-velcí, ale naopak jako malí, slabí, chudí duchem (tedy pokorní), závislí, odkázaní, důvěřující, přijímající a také se radující. Jen s těmito hodnotami, jen v této poloze lze vstoupit do prostoru, kde je Bůh Pánem, tedy do království Božího.

Milí bratři a milé sestry, když jde o ty nejdůležitější hodnoty života, když jde o Boha, o jeho království, o pravdu, o lásku, o bližního, nezapomeňme: „Kdož by koli nepřijal království Božího jako dítě, nikoliť do něj nevejde.“ Tady se rozhoduje o našem bytí a nebytí. Tady se rozhoduje o naší budoucnosti. Amen.

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste,

děkujeme, že nás vedeš k pokoře a že jsi své království připravil pro ty, kteří jsou jako děti, pro malé, ne-velké, pro outsidersy.

Dej nám svého Ducha, abychom tomu porozuměli a mohli do tvého království vejít. Prosíme, ať je to znát v našich slovech i činech.

Amen.

PÍSEŇ: NEZ 320 *Já chtěl bych, Bože můj*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, prosíme, provázej všechny lidi po celý život svým milosrdenstvím a požehnáním. Chraň je před zlými věcmi a dej, aby našli cestu k víře a k tobě.

Prosíme tě za všechny pokřtěné děti. Dej, ať poznávají, že jsi jejich ochránce a Spasitel.

Prosíme za ty, kteří hledají víru a pravdu. Dej, aby ji našli v tobě.

Prosíme tě za nemocné. Buď jim nablízku a uzdravuj je svojí mocí.

Prosíme za ty, kteří pečují o druhé. Posiluj je, aby mohli obstát ve své službě.

Modlíme se za ty, kteří jsou sami. Přicházej za nimi jako přítel a dej, aby mohli zakusit lásku a přátelství.

Prosíme za chudé. Ať i oni mohou žít v dostatku.

Modlíme se za bezdomovce. Kéž i oni mohou mít střechu nad hlavou.

Prosíme tě za uprchlíky. Provázej je na cestě a dej, aby mohli najít bezpečí a nový domov.

Prosíme za ty, jejichž života se dotkla nenávist, násilí nebo válka. Dej, aby se jim dostalo spravedlnosti a pokoje.

Prosíme tě za vojáky, aby nemuseli zabíjet, ale mohli přispět k míru a spravedlnosti.

Prosíme tě za představitele obcí i států. Dej jim pokoru a moudrost, aby vše spravovali k obecnému dobrému.

Pane Ježíši, dávej nám svého Ducha, abychom i my žili milosrdně a spravedlivě.

A společně se modlíme k našemu nebeskému Otci slovy, která jsi nás naučil: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: Mt 5,3-10

POŽEHNÁNÍ

Pokoj Boží, který převyšuje naše myšlení, ať chrání vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.

PÍSEŇ: NEZ 716 *Z tvé ruky, Pane můj*

BEZEJMENNÁ OBĚŤ

POZDRAV

Ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého. Milost našeho Pána Ježíše Krista a láska Boží a přítomnost Ducha svatého se všemi vámi.

INTROIT: Ž 40,7-9

MODLITBA: (podle Ž 135)

Chvalte Hospodinovo jméno,
chvalte je, Hospodinovi služebníci, kteří stojíte v Hospodinově domě, v
nádvořích domu našeho Boha.

Chvalte Hospodina, neboť Hospodin je dobrý, pějte žalmy jeho jménu, neboť
je líbezný. Hospodin si vyvolil Jákoba, za zvláštní vlastnictví přijal Izraele.
Já přec vím, že Hospodin je velký, náš Pán je nade všechny bohy. Všechno,
co Hospodin chce, to činí na nebesích i na zemi, v mořích i ve všech
propastných tůních.

Hospodine, tvé jméno je věčné, budeš připomínán ve všech pokoleních.
Hospodin svůj lid obhájí, bude mít se svými služebníky soucit.

Dome Léviův, dobrořeč Hospodinu, vy, kdo se bojíte Hospodina, dobrořečte
Hospodinu. Požehnán buď Hospodin ze Sijónu, ten, který přebývá v
Jeruzalémě. Haleluja.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Sd 11,1-10

PÍSEŇ: NEZ 188 *Neskládejte v mocných naději*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v knize Soudců 11,(28)30-40.

Jiftáchův příběh by se dal natočit jako docela slušný western. Jen si to představte. Významný představitel nějakého městečka na divokém západě, možná šerif, možná dokonce starosta má dítě s prostitutkou. To je Jiftáchův původ. A tak není divu, že

právoplatní synové se k němu neznají. Syn postranní ženy. Ostuda rodiny. Nemá nárok na dědictví. Lepší je se ho zbavit. Ve městě není pochopitelně jediný člověk, který by se Jiftácha zastal.

A tak v noci odjíždí tajně na svém koni. A možná dokonce utíká pěšky. Nemá co ztratit. Brzy se k němu sběhnou jemu podobní. Zoufalci, povaleči. Pěkná banda. Bohatým berou a chudým nejspíš taky. Postrach kraje. Metla Gileádu. Jiftách se mstí světu, který pro něj nemá místo. Je rozený vůdce, a když nedostal příležitost, vytvořil si vlastní.

Ted' ale přijde zápleтка. Nebo spíš pořádný průšvih. Zemi napadli Amónovci. Mocný soused. A gileádkým předákům teče do bot. V té chvíli si vzpomenou na Jiftácha, muže udatného. Ted' by jim byl dobrý. On i jeho muži. A tak k němu vypraví deputaci a hned: „Bud' vůdce náš, abychom bojovali proti Ammonitským.“ Cože? „Zdaliž jste vy mne neměli v nenávisti, a nevyhnali jste mne z domu otce mého? Ted' přišli jste ke mně, když v soužení jste?“

Je to takový marnotratný syn naruby. Vyhnán svými, vrací se jako zachránce a vůdce. A když naruby, tak se vším všudy. Místo odpuštění láskyplného Otce si Jiftách vychutnává svůj triumf až do konce. „Učiníte mě vaším vůdcem.“

Vlastně proč by ne, řekneme si, vždyť si to zaslouží. Hrdina, kterého svět miluje. Z odstrkovaného obdivovaný, z chud'ase princ. Šťavnatý příběh. Gileádští skřípou zuby, ale nemají jinou možnost. I to má svůj půvab jakési opožděné spravedlnosti. A možná je v tom i náznak něčeho hlubšího – že totiž v krizi může najednou zazářit ten, koho jindy vytlačujeme ze svého středu.

Nicméně zpátky k příběhu – gileádští potřebují pomoc, a tak na Jiftáchovy požadavky kývnou. Jiftách se stane vůdcem. A jedná překvapivě, zachová se vpravdě státnicky. Nevolá hned do zbraně. Pokusí se vyjednávat dříve, než rozpoutá válku. I jeho dopis amónskému králi stojí za přečtení. Rozcupuje jeho nároky, odhalí je jako pouhou záminku. Obrací se s argumenty do historie, ale při tom všem si zachovává sebejistotu a pevný postoj.

Amónský král však nejspíš o žádné vyjednávání nestál. Kdyby to byl ten western, mohl by to být hrabivý petrolejář, kterému jde o ložiska ropy pod městečkem, nebo bezohledný magnát, který objevil v okolí zlatou žílu.

A tehdy se zmocní Jiftácha duch Hospodinův. Duch, který ho vede, aby se zastal slabších, aby své zkušenosti v pochybných bojích využil pro své bližní. Hvězdná chvíle tažení a vítězství. Jiftách je soudce Hospodinův.

Jenže v tom přijde pád. Najednou to přestane být ten krásný, ale vlastně trochu laciný příběh. Jiftách učiní slib. „Vydáš-li mi Amónovce opravdu do rukou, ten, kdo mi vyjde naproti z vrat mého domu, až se budu vracet v pokoji od Amónovců, bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť.“ Bible prostě není western. Ani telenovela. Je jako život sám. Je jako my. Nejsou v ní jen hrdinové a padouši. Je o těch, kteří udělali velké činy, ale také stejně velké chyby.

Je o Jiftáchovi, který se rozhodl pomoci bližním. Ale je taky o Jiftáchovi, který tolik prahl po moci, že byl ochoten pro její dosažení obětovat cokoli. Právě ta neurčitost jeho slibu je děsivá. Pohrává si s Bohem, jako by v jeho rukou nechával, jak to dopadne. Jako by z něho činil spolupachatele. Vždyť je to přece on, kdo řídí náhody v našem životě.

Jiftáchovi vyjde naproti vstříc jeho dcera. Radost z otcova vítězství je brutálně rozdrčena zprávou o otcově neuváženém slibu. Všechna velikost Jiftácha rychle taje, když své dceři ještě vyčítá: „Ach, má dcero, srazilas mě do prachu, uvrhla jsi mě do zkázy! Zavázal jsem se svými ústy Hospodinu a nemohu to vzít zpět.“ Jako by to byla její vina. Jako by nic nepochopil.

Někteří tento příběh neunesli. Chytají se stébla. Zdá se jim nemožné, aby soudce ustanovený Bohem takovou oběť přinesl a vykonal. V různých textech jsem našel usilovné jazykové rozbory, které se pokoušely ten příběh zjemnit.

Jenže copak jsme nikdy neslyšeli nebo sami nezažili, jak člověk je schopen svým snům, své kariéře, svým ideálům obětovat ostatní? Nebo dokonce obětovat své nejbližší, svou rodinu, své děti, svou manželku? Jak ještě zahrnují své oběti výčitkami, protože nesplnili jejich očekávání... Kam jsme ochotni my až zajít, když po něčem toužíme? Co se nám zdá

jako rozumná ztráta? Jak si stavíme své priority? A co hůř, dočetl jsem se dokonce něco o chvále Jiftáchovy zbožnosti. Že totiž byl svůj slib Bohu schopen doložit nesmírnou obětí, podobně jako třeba Abraham.

Ano, Bůh po nás vyžaduje oběti. Víra, která nás nic nestojí, je laciná. Neskutečná. Jenže není tohle další poselství toho příběhu? Že totiž nabízíme Bohu takové oběti, o které on nestojí? Že před sebou hrneme svoje představy o tom, co Bůh chce, a přitom jsme hluchí k tomu, k čemu nás doopravdy volá? Rozdíl mezi vírou a fanatismem. Jak snadno svou vlastní vůli vydáváme za vůli Boží... Když příliš rychle rozumíme Božím záměrům, rodí se z toho neštěstí. Může nás v tom vést jedno pravidlo – že totiž problematické oběti jsou ty, při kterých obětujeme ty druhé. My máme Bohu vydávat sami sebe.

Když půjdeme ještě hlouběji – co vlastně znamená oběť? Jiftách si myslel, že je to něco jako obchod. Něco za něco. Vydáš-li mi Amónovce, já ti za to dám kohokoliv, kdo mi přijde naproti. Je to tak rozšířená představa, a přitom tak vedle. Víra není obchod. Podobně jako rodina není obchod, přestože do ní každý její člen vkládá nemalé oběti.

V pohádkách se taková smlouva občas vyskytuje. Když mi pomůžeš, dám ti cokoliv. Třeba i svou duši. Jako by se Jiftáchovi popletlo, s kým se vlastně takové smlouvy, podepsané vlastní krví, uzavírají. A tak Jiftách slavně zvítězil v boji nad Amónovci, a přesto prohrál. Vnucují se nám slova o tom, jak člověk může získat celý svět, a přitom ztratit život. A za co pak získá svůj život zpět?

Ale já nechci skončit u Jiftácha, udatného bohatýra, který zachránil svůj lid, člověka, který pro své cíle zničil svou dceru. Chci se zabývat tou dcerou. Nemá jméno. Je to bezejmenná oběť. „Můj otče, jestliže jsi tak řekl Hospodinu, učiň mi podle toho, jak's mluvil; jen když dal Hospodin pomstu nad nepřátely tvými, Ammonitskými.“

Přijímá rozhodnutí otce. Trpká cena za vítězství. Nechci z ní dělat nějaký příklad. Ale je to právě ona, která se obětuje za druhé. Za svého neuváženého otce, za svůj lid. Zástupná oběť.

Pro mnohé je těžké přijmout, že by příběh skutečně skončil tragicky. Že byla přinesena skutečná lidská oběť. Ale možná nám to pomůže k tomu, abychom si ve vši syrovosti

uvědomili ten skandál, že my přece také žijeme skrze oběť a díky oběti Ježíše Krista, který neodmítl vůli svého otce. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 38 *Pán Bůh je síla má*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Pane Bože,

když umírala Jiftáchova dcera, ty jsi plakal. Prosíme, ať nemusíš plakat nad našimi rozhodnutími, když pro své cíle obětuje druhé.

Pane, prosíme, chovej a upevňuj v nás důvěru a naději i tam, kde se nedaří a věci nevycházejí, jak bychom si přáli. Přimlouváme se za ty, kdo jsou druhými lidmi nebo tíživou situací dohnáni k tomu dělat zlé věci, které by jinak třeba nedělali. Dávej nám sílu a odvahu spolehnout se na tvá zaslíbení. A nehledat vedlejší a ponižující cesty, jak dosáhnout toho, po čem moc toužíme.

Prosíme za odvahu k následování. Prosíme za moudrost, abychom druhým sloužili. Abychom si všímali těch, kdo nás potřebují, abychom byli nablízku osamoceným. Ať najdeme odvahu k spravedlivému životu, ze kterého budou brát užitek i další. Stůj při nás, když se rozhodujeme, kudy dál. Ať dovedeme vybrat dobře.

Prosíme dávej svou naději těm, kteří jsou smutní a zklamaní, kteří se cítí sami a opuštěni. Dávej naději těm, kteří nesou tíhu nemoci. Dávej naději těm, kteří vidí budoucnost černě. Dávej naději tam, kde panuje bída a soužení.

Prosíme tě za společenství ve tvém jménu, ať se stanou ostrůvky naděje, tvého dobrého slova pro tento svět. Prosíme tě, ať naděje a víra v tebe přináší do lidského života radost, lásku a pokoj.

S nadějí k tobě společně voláme modlitbou tvých dětí: **Otče náš...**

PÍSEŇ: NEZ 717 *Tvá, Pane, láska*

POSLÁNÍ

Jděte a učte se, co to je: „Milosrdenství chci, a ne oběť“. Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky.

POŽEHNÁNÍ

Ať Hospodin ti žehná a chrání tě, ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv,
ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.

PÍSEŇ: NEZ 418 *I když se rozcházíme*

RUKA A OČI

POZDRAV

Ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého. Všechny vás vítám a zdravím apoštolským pozdravem: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.

INTROIT

Hospodin je ke všem dobrotivý, nade vším, co učinil, se slitovává. Kéž ti vzdají chválu, Hospodine, veškeré té skutky, kéž ti tvoji věrní dobrořečí, ať hovoří o tvém slavném kralování, ať promluví o tvé bohatýrské síle, aby lidem uváděli ve známost tvé bohatýrské činy a slávu a důstojnost království tvého.

PÍSEŇ: NEZ 174 *Chvalte Pána*

MODLITBA: (podle NEZ, Ž 36)

Tvoje milosrdenství, Hospodine, sahá až k nebi,
tvoje věrnost se dotýká mraků.

Tvoje spravedlnost je jak mocné horstvo,
propastná tůň nezměrná jsou tvoje soudy;
zachraňuješ lidi i dobytek, Hospodine.

Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství, Bože!

Lidé se utíkají do stínu tvých křídel.

Osvěžují se tím nejtučnějším z tvého domu,
z potoka svých rozkoší jim napít dáváš.

U tebe je pramen žití,
když ty jsi nám světlem,
spatřujeme světlo.

Amen.

PÍSEŇ: NEZ 619 *Rok za rokem*

ČTENÍ PÍSMO SVATÉHO: Mk 8,1–9

KÁZÁNÍ

Druhé biblické čtení, které bude i základem zvěstování, je z Žalmu 145, verše 13. až 16.

Bratři a sestry, tohle si můžeme se žalmistou zazpívat nejen ve chvílích slavnostních nebo relativně poklidných, jako je tato. Možná ještě spíš je tohle písnička pro chvíle, kdy je nám divně, smutno a úzko. Třeba když nám vládu vnucuje něco otravného, zneklidňujícího, rozpínavého. A že je toho dost. Zvenčí i zevnitř. Když se zdá, že to všechno převládne a neskončí.

Navzdory tomu všemu nás žalmista zve k písni a vyznání: „Tvoje království, Hospodine, je království všech věků, tvoje vláda přečká všechna pokolení.“ A proto taky jakákoli těžká situace nebude trvat věčně, neovládne nás. Jsi tu ještě a stále a znovu ty – nad vším, co se děje. Nad našimi úzkostmi i prohrami.

Zas a znovu nás zaskočí a zneklidní, jak se všechno mění. Kolik pomíjivosti i marnosti provází lidské konání. Jak na blahobytné najednou dolehnou různé krize: ekonomická, epidemická, válečná, energetická. V jaké nestálosti a nejistotě žijeme, jak se může najednou i s námi všechno zhoupnout. „Znáš léta zářivá, hojný stůl a kalich oplývá. A znáš časy, kdy tě smích opustí, víš o těch dobách zlých...”

Z tísnivé nejistoty vysvobozuje tohle vděčné poznání a vyznání: „Tvoje království je království všech věků. Tvoje vláda přečká všechna pokolení.“ Všechny vlády i vládce, všechny otřesy i převraty tvoje dobrá vláda, Pane Bože, přečká. A v každé době i chvíli, i v té nejtemnější, děje se a platí tvá vláda – „to světlo ve tmě svítí a tma je nepohltíla“. Vždyť projevem tvé vlády je život sám a každičký dar k životu, počínaje naším každodenním chlebem. Vždyť jsi to ty, kdo drží od počátku svůj postpotopní slib. Že setba i žeň a chlad i žár, léto i zima a den i noc nikdy nepřestanou po všechny dny země. Přestože znáš i naše srdce, které má sklon už od mládí vymýšlet hlouposti a zlé věci. Vždyť znamením tvé vlády jsou i každé bohoslužby. Tvé slovo, pronikající k našim srdcím, občerstvující a uvolňující naši duši. A stůl Kristův, k němuž nás zveš.

Ovšem, někdy se tomu těžko věří. A my se ptáme: „Kde je, Bože, tvá vláda v tom všem, co se děje?“ Snaží se nás ovládnout pochybnost. Vládne Hospodin skutečně nade vším? Jsou chvíle i časy, kdy i věřící klesají a jsou sehnutí. Pod tíhou okolností, ale i vlastní vinou. Pro ty všechny zaznívá z tohoto žalmu jasné evangelium: „Hospodin podpírá všechny klesající a všechny sehnuté napřimuje.“ Copak se vláda Boží právě takhle nepřiblížila skrze Ježíše?

Žalmista pokračuje krásným vyznáním: „Otvíráš svou ruku a ve své přízni sytíš všechno, co žije.“ Hospodin otvírá svou ruku. Lidská představa, za kterou jsou ale mnohé zkušenosti, jak Bůh vládne, působí, pečuje.

Ruka bývá nástroj srdce. Člověk může mít ruku zavřenou nebo nejistě od druhého odtaženou. Skoupou, hrabající pro sebe. Anebo křečovitě sevřenou, hrozící. Může svou rukou poškozovat, veden zraněným srdcem, hladovým po uznání, respektu, lásce. Ale člověk také může svou ruku druhému podat; pozdraví, pomůže, pohladí, nabídne kus ze svého. Pozvedne či podepře. Pozve blíž k sobě. Obejme. Ruka bývá nástroj srdce.

Kolikrát je právě vztažená a otvírající se ruka Boží v Bibli obrazem jeho milosrdenství a vlády. Když vysvobozuje z otroctví. Sytí a napájí. Zve ke společenství, ke stolu, k hostině, k nečekanému hodu v poušti a v lidské nouzi. Však právě Ježíš Kristus tuhle vztaženou a k nám otevřenou ruku Boží mezi námi zosobňuje. Až po ty ruce rozepjaté a probodené na kříži pro naše spasení. Až po tu ruku, která ho zvedla z mrtvých.

Bratři a sestry, touhle dobrotivou a pomocnou rukou Boží se smíme dnes těšit. Rukou, kterou se Hospodin k nám vztahuje, kterou nás podpírá a napřimuje. Kterou ve své přízni otvírá a sytí nás. Tahle otevřená ruka nás i dnes tady shromáždila. Pozvedá klesající a sehnuté napřimuje.

Jen to nesmíme přeslechnout. „Oči všech s nadějí vzhlížejí k tobě a ty jim v pravý čas dáváš pokrm, otvíráš pro všechny svou ruku a sytíš všechno, co žije.“ Vždyť nejen oči mé a mých blízkých, ale oči všech – těch neznámých, vzdálených, opomíjených, hladových a zbídačených – s nadějí vzhlížejí k Hospodinu. To zpívá tahle píseň. A že Bůh otvírá svou ruku pro všechny. Ve své přízni sytí všechno, co žije.

Tak nás tenhle chvalozpěv Hospodinu a jeho vládě osvobozuje, podpírá a napřimuje. Ale taky nás nenechává v klidu. Nutí nás přemýšlet i zkusit nově vnímat a jednat. Jsou tu oči všech, s nadějí vzhlížející k Hospodinu. A jeho ruka je otevřena, otvírající se k nám všem. Ty oči a ta ruka – otvírají naše srdce, svědomí i ruce. Amen.

MODLITBA

Bože, Otče náš nebeský,

děkujeme ti za slova, která nás osvobozují z tísně i mrzutosti. Ujišťují nás tvou vládou a dobrotou.

Tvá otevřená, od nás se neodtahující ruka – štědrá, shromažďující, pozvedající – je nám obrazem tvé péče, vedení i záchrany. Pozvedá v nás důvěru a vděčnost. Přijímáme z ní – vědomě i mnohem víc nevědomě – osobně i společně.

Otvírej naši vnímavost i solidaritu. Prosíme, otvírej svou dobrou ruku, dávej nám, co potřebujeme. Chceme z ní přijímat i dávat dál.

Amen.

PÍSEŇ: NEZ 288 *Chvaliž Hospodina*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Hospodine, stále otvíráš svou ruku pro všechny a ve své tak vzácné přízni sytíš všechno, co žije. Prosíme za mnohé hladovějící po obyčejné jídle, po trochu normálním životě, po lidských podmínkách – kéž se pohne svědomí, srdce a ruce těch, kteří s tím mohou a mají něco dělat.

Pane, podpírej – jak jen můžeš i s pomocí svých služebníků – všechny klesající a napřimuj všechny sehnuté.

Svěřujeme ti svůj strach z jaderné války, ze zlovůle Putina a dalších šílených diktátorů, z ekologického ohrožení naší planety, z následků přírodních a humanitárních katastrof. Bože, Stvořiteli, Otče nebeský, drž nad námi všemi svou ochrannou ruku a přijď tvé království, posiluj všechny své služebníky.

Děkujeme za všechny dary a plody tvé milosti, tvého slova a Ducha ve společenství a sborech Kristovy církve, také v tomto sboru, a prosíme za nás všechny, abychom si toho vážili a dávali to najevo věrností, vděčností, moudrostí, ochotou k službě.

Prosíme za politiky, kteří vedou naši zem i toto město, tuto obec; kéž poznáme, jak můžeme a máme být užiteční, i ve spolupráci s dalšími křesťany.

Prosíme tě, vyslyš nás, když se ještě slovy Pána Ježíše modlíme **Otče náš...**

POSLÁNÍ

Stále se radujte, v modlitbách neustávejte. Za všech okolností děkujte, neboť to je vůle Boží v Kristu Ježíši pro vás.

POŽEHNÁNÍ

Kéž ti, Bože, lidé vzdají chválu, kéž ti vzdají chválu všichni lidé! Země vydala své plody, Bůh nám žehná, Bůh náš. Bůh nám dává svoje požehnání. Nechť se ho bojí všechny dálavy země.

PÍSEŇ: NEZ 284 *Nuž Bohu děkujme*

KDO JE ČLOVĚK?

INTROIT: Ž 95,1-2

PÍSEŇ: NEZ 114 *Nuž Pánu zvučně zpívejme*

MODLITBA

Bože,

přicházíme dnes do shromáždění, abychom ti děkovali za to, co od tebe máme. Za blízké lidi, za děti, za společenství sboru. Za úrodu polí, zahrad a sadů, za tvou lásku, milost a odpuštění. Za moudrost a odhodlání ke konání dobra. Děkujeme. Ukazujeme tím na tvou dobrotu. Na to, že k tobě máme důvěru. Že i druzí by mohli mít důvěru k tobě.

Scházíme se ve sboru, jsme tu malí i velcí. Máme na určité věci různé názory, ale spojuješ nás ty. Tvoříme jedno tělo, třebaže nejsme stejní ani stejnorodí.

Pane, ty máš pro nás připraveno své království. Troufale si na něj děláme naděje. Ale to neznamená, že si o sobě myslíme příliš. Naopak před tebou nyní vyznáváme své slabosti.

Přiznáváme, že nekonáme vždycky tak, jak ty chceš. Že zarmucujeme své blízké, lidi, které známe léta, ale přesto někdy jednáme tak, že nad námi kroutí hlavou.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Abk 1,2-3;2,2-4

PÍSEŇ: NEZ 288 *Chvaliž Hospodina*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v Lukášově evangeliu 17,5-10.

Obvykle je tento text vnímán jako rozdělený na dvě části. První část se týká síly víry, druhá je o postavení služebníka. Ale některé řady perikop mají texty pohromadě. Je za tím nějaký záměr? Souvisí ty dvě části spolu? Myslím, že ano a ta souvislost je docela zajímavá.

Na začátku je prosba apoštolů o větší dávku víry. Připadá nám to správné. Víra je přece cosi darovaného. A jestliže Ježíš třeba v tom předcházejícím textu mluví o odpuštění, asi je logické, že apoštolové prosí o více víry, aby měli dost síly jednat správně. Odpouštět, následovat, kázat, uzdravovat. Nicméně asi vnímáte jako já, že Ježíš není z jejich požadavku nijak nadšen. Nepochválí je za jejich prosbu, ale naopak docela polemicky řekne: „Kdybyste měli víru jako zrnko hořčice, řekli byste této moruši ‚Vyrvi se i s kořeny a přesad’ se do moře a ona by vás poslechla‘.“ Ne, Ježíš není z prosby apoštolů nadšen. Již opět mu nerozumějí. Zase se obracejí jen k němu, aby řešil jejich trampoty. Chtějí více víry, ale stačilo by jí přece docela málo. Jen co by se za nehet vlezlo, jen jako zrnko hořčice.

Můžeme tedy chápat oba texty jako Ježíšovu polemiku s uvažováním jeho učedníků. Vyplývá z obou textů dohromady, že Ježíš měl pocit, jako by se jeho učedníci příliš spoléhali na to, co jim bude naservírováno, uděláno, připraveno. Řeknou si o víru a dostanou ji. Vráť se z práce a hned je Bůh má pozvat ke stolu, a snad aby je ještě obsluhoval. Takový ten pocit, že člověk má vůči Bohu jakási práva a Bůh má určité povinnosti. Možná je po té řadě textů, které mluví o Boží milosti, po textech, které jsou vůči člověku přejné, potřeba slyšet i něco drsnějšího. A také je vhodné si uvědomit, že tato slova nejsou vůči nám lidem nijak příliš krutá. Naopak jsou jako upozornění na to, co všechno máme v rukách. Jak můžeme sami rozhodnout o tom, co se s námi děje, co se má dít. Nepotřebujeme, aby nás Bůh vodil za ručičku jako malé děti. Máme možnost převzít odpovědnost. Bůh chce, abychom jednali odpovědně. Abychom ukázali, že jsme na této zemi k něčemu dobří. Když si Bůh při stvoření, v onom obraze jednotlivých kroků stvoření řekne „učiňme člověka“, když uvažuje nad tím, že člověk bude panovat, tedy přesněji starat se o stvoření, pak tam máme jasně vymezený úkol. Ale vidíme, že zde selháváme.

K čemu vedla naše „péče“? Vydrancovali jsme přírodní bohatství. Vyrvali ze země jednotlivé vrstvy jako dravci přilétající na Prométheova játra. Půda se nám proto propadá pod nohama, kostely nabírají šikmý sklon, země dává najevo neochotu nás nést. Přicházejí sucha či naopak fujavice a záplavy. Ale ani extrémní počasí nás často nevedou k zamyšlení. Rusko haraší jadernými zbraněmi. Tak blízko naprostému zničení jsme již dlouho nebyli. Má člověk právo v takové chvíli žádat více víry? Více víry k čemu? K odvaze ještě dál plnit? Ještě dál škodit? Ještě dál vyhrožovat světu jaderným

arzenálem? Nebo je načase zmlknout a uvědomit si, že my přece víme, jak to je správně? My přece víme, že je správné jednat ohleduplně k přírodě, k druhým lidem, k menším a slabším. Bože, žádná novinka. Nemusíme žadonit o další poznání, stačí jen začít jednat. Ježíš vlastně říká – nežvaňte o víře, ale ukažte, že máte alespoň tu trošku a uskutečňte, co z víry plyne. Oháníte se vírou, tak ukažte, jak věříte. Slyšíte, co říká druhý? Pamatujete si něco z toho, co vám řekl? Vnímáte druhého? Vnímáte přírodu? Její volání o pomoc? Nebo jen nasloucháte propagandě, která říká, že žádné oteplování neprobíhá, že jde jen o přirozené cykly, že se nemusíme bát a dál můžeme brát a plnit? Nebo posloucháte jen sami sebe?

Dnešní text v nás odhaluje sobce. Sobce, který chce víc víry – snad aby mohl sobecky předvádět, jak je dobrý, ale přitom s tou vírou nechce sloužit k dobrému. Ačkoliv by byl jako člověk schopen činit veliké věci. Víra podle jiných variant textu hory přenáší. Zde přenáší moruši do moře. Víra je mocná, ale otázka je, zda my lidé chceme jen výsledek, a ten chceme po Bohu, nebo jestli jsme ochotni také přiložit ruku k dílu. Podle toho, jak Ježíš u Lukáše pokračuje, to spíš vypadá, že se nám do práce moc nechce. Už tehdy působili někteří lidé jako kdyby si za jakékoliv dílo na Božím poli zasluzovali hned poplácávání po zádech, hned samou Boží chválu, hned samé výhody. Ježíš umí předložit srozumitelný obraz. Copak dá pán svému služebníku po návratu z pole hned volno a pozve ho ke stolu? Vůbec ne. Naopak i tento unavený služebník ještě musí zaopatřit svého pána, pak teprve bude jíst a pít on sám. Opět motiv, který rozbíjí naše sobectví, naši touhu manipulovat s Bohem, dělat si z něho posluhu. Kde je naše místo? Kde je místo toho, komu bylo více dáno? Je někdo mocnější, chytřejší? Pak se od něho více očekává.

A co že se to očekává? Služba Bohu, která se projevuje prakticky. Nakrmit a podat vodu přece potřebují ti nejmenší, v nichž je ale Ježíš ukryt. Vymyslet a uskutečnit záchranu zeměkoule, protože máme obdělávat a střežit rajskou zahradu, která nám byla dána k životu. Sloužit Bohu v našich bližních, nevraždit je, neznásilňovat, neponižovat, nenapadat. Nesloužit sami sobě, nemít svůj život srovnaný jen do té jednoduché podoby, v níž jde jen o naši rodinu a naši pohodu. Zachovat si schopnost přesahu. Vědět, že služba Bohu je i oběť, když přijdeme o svůj čas, o nějaké peníze, o nějaké pohodlí. Hodně lidí si představuje svůj život tak, jak to Ježíš kritizuje. Mají svou práci a jsou přesvědčeni, že když z ní přijdou, jsou již tak unaveni, že po nich Bůh nemůže nic chtít. Naopak by jim měl něco dát. Do kostela se přichází něco načerpat, nasát, vzít. A o tom zde Ježíš mluví.

Člověk udělal svou práci, ale ještě by měl udělat něco pro Pána. Nečekat jen, že mu Pán přidá víry a dopřeje odpočinek. Nějaká ta práce na Boží vinici nás čeká. To nezní mnoha lidem dobře, tomu se kdekdo vyhýbá. Ale to neznamená, že to Bůh nechce.

Dnešní text je hodně o tom, kdo je Bůh a kdo je člověk. Ano, jsme obraz Boží, máme velkou moc. Stačí málo a jsme schopni pohnout s mnoha problémy. Jen chtít. Ale nejsme bozi. Nejsme těmi, kterým by měl Bůh posluhovat a podstrojovat. Zvyknout si více na to, že sloužíme. Nad to, co musíme, co jsme byli povinni učinit. To je cesta, která vede k pokoře. To je cesta, která nás zbavuje sobectví a pocitu nadřazenosti. Způsob, kterým se dá čelit každému velikášství, tyranství, násilí. Člověk jako služebník Boží, sloužící Bohu v druhých lidech. Schopný pro tuto službu dát i něco navíc, něco ze sebe, něco cenného. Máme moc učinit velké věci. Ne však pro vlastní slávu, ale pro slávu Boží. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 339 *Věříme srdečně v jediného Boha*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Prosíme za to všechno, co nám v těchto dnech nahání strach.

Prosíme za lidi, kteří jsou nemocní a nemohou se proto radovat, mají k tobě zastřený výhled.

Prosíme za lidi, kterým jsme my sami uzavřeli cestu k tobě, Bože. Protože jsme tě ukazovali jako málo milujícího, protože jsme víru prezentovali jako šílenství, protože jsme se nedrželi tvé moudrosti.

Prosíme za náš sbor, za naši církev, za další církve – dej, ať jsme tu ku prospěchu druhých, ať předáváme do světa tvoje světlo. Ať je naše zvěstování upřímné a nesené láskou k druhým, láskou k pravdě.

Prosíme za úkoly, které máme před sebou. Jako jednotlivci i jako společenství. Pomáhej nám v jejich uskutečnění. Ujišťuj nás o tom, že i zrnko víry má velkou moc a sílu. **Otče náš...**

POSLÁNÍ

Proto ti kladu na srdce, abys rozněcoval oheň Božího daru, kterého se ti dostalo vzkládáním mých rukou. Neboť Bůh nám nedal ducha bázlivosti, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy. Nestyd' se tedy vydávat svědectví o našem Pánu; ani za mne, jeho vězně, se nestyd', nýbrž snášej spolu se mnou všechno zlé pro evangelium. K tomu ti dá sílu Bůh.

POŽEHNÁNÍ

Hospodin tě požehná a ochrání tě, Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a bude ti milostiv, Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.

PÍSEŇ: NEZ 302 *Mocný Bože, při Kristovu*

MOJŽÍŠŮV ODKAZ

POZDRAV

Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista. Amen.

INTROIT: J 14,6–9

PÍSEŇ: EZD 604 *Bud' sláva Bohu, chvála Otci*

MODLITBA

Hospodine,

skrže Písmo svaté promlouváš k nám lidem.

Otevři tedy naše srdce, abychom ve slovech Písma směli zaslechnout tvůj hlas.

Dej nám svého Svatého Ducha, abychom tvým slovům rozuměli a poznávali tebe a tvoji vůli.

Pomáhej nám, ať ve tvých slovech nacházíme uzdravení ze svých hříchů a záchranu k životu věčnému.

Bud' svým slovem při nás a dej, ať tě ctíme jako toho, kdo pro nás má slova života.

Za to tě prosíme skrže tvého Syna, našeho Pána Ježíše Krista.

Amen.

ČTENÍ PÍSMO SVATÉHO: 2K 5,16–21

PÍSEŇ: EZD 673 *Dej odvahu včas slyšet*

KÁZÁNÍ

Základem dnešního kázání je Pátá kniha Mojžíšova 4,15–22.

Milé sestry, milí bratři, Hospodin svůj lid vzal a vyvedl jej z Egypta, který je zde představen jako tavicí pec. Tak se stal Izrael Hospodinovým dědičným lidem. Izrael a

Hospodin k sobě neodlučitelně patří, Izrael je Hospodinovým lidem a Hospodin je jeho jediným Bohem.

Díky Ježíši Kristu můžeme tento jedinečný vztah vztáhnout i na sebe. Apoštol Pavel píše, že v Kristu začalo nové stvoření, a tím se také nově nastavily hranice Božího lidu. V listu Galatským čteme: „Nezáleží už na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, Izraeli Božímu, pokoj a slitování.“ (Ga 6,15.16) Nové stvoření je všechno to, co přináší, co dává, k čemu osvobozuje a k čemu vede víra v Krista. To je pravidlo nového života pro Boží lid, pro Izrael, kterému platí Boží pokoj a slitování.

Pro příslušnost k Izraeli nerozhoduje, zda je někdo obřezaný, nebo není, rozhodující je podíl na tomto novém stvoření, který zprostředkovává víra v Krista. Když tedy přemýšlíme o starozákonním Božím lidu, o jedinečnosti Izraele, smíme tuto jedinečnost vztahovat díky víře v Krista také na sebe. Zdůrazňuji to proto, abychom vnímali, že v textech 5. knihy Mojžíšovy se nejedná jenom o nějaký starověký národ, ale že Hospodinův jedinečný vztah k tomuto národu, ze kterého pro lid vyplývají také určité nároky a požadavky, můžeme vztahovat i na nás.

Dneska bych chtěl jít ještě k následujícím veršům tohoto oddílu, které navazují na to, co Hospodin určil jako podíl všem národům pod celým nebem a co učinil pro svůj jedinečný lid Izrael. Autor těchto slov, Mojžíš nebo někdo, kdo zde vystupuje jako Mojžíš, nyní mluví o sobě: „Na mne se však Hospodin kvůli vám rozhněval a přísahal, že nepřejdu Jordán a nevstoupím do té dobré země.“ Mojžíš nebude mít podíl na dobré budoucnosti, na životě v dobré zemi, kterou Hospodin pro svůj lid připravil. Nevstoupí do té dobré země. Můžeme tušit hořkost těchto slov. Národům dal Hospodin za podíl astrální božstva. Svůj lid Izrael vzal a vyvedl z tavicí pece Egypta a učinil ho svým dědičným národem. Ale na mě se rozhněval a přísahal, že do té dobré země nevstoupím.

A proč se na mě rozhněval? Kvůli vám! To, že se Hospodinův hněv obrátil proti Mojžíšovi kvůli lidu, kvůli posluchačům těchto slov, to je uvedeno v 5. knize Mojžíšově už v 1. kapitole: „Kvůli vám se Hospodin rozhněval i na mě. Řekl: „Ani ty tam nevejdeš...““ (Dt 1,37) Mojžíš tedy sdílí stejný úděl jako generace, která vyšla z Egypta a viděla všechna znamení a zázraky, které provázely toto vyvedení, a přece tito lidé Hospodinu opakovaně

nedůvěřovali. Tato generace zemřela na poušti a do zaslíbené země vejdou až ti, kteří se na poušti narodili. A to se týká i Mojžíše. Mojžíš kvůli tomu opakovaně volal k Hospodinu a prosil ho, aby mu umožnil vejít: „Kéž smím přejít Jordán a spatřit tu dobrou zemi... Ale Hospodin proti mně kvůli vám vzplanul prchlivostí a nevyslyšel mě.“ (Dt 3,25.26)

Jak to, že na Mojžíše dopadl Hospodinův hněv kvůli jeho lidu? Není to příliš kruté? Není to vůči Mojžíšovi nespravedlivé? Mojžíš se s nimi tolik natrápil, tolikrát se za ně přimlouval a Hospodin jim opakovaně na jeho přimluvu odpustil. Mojžíš byl nejpokornější ze všech lidí (Nu 12,3), ale ani on nevejde. Bylo to kvůli situaci, která nastala po návratu zvěděů, kteří prozkoumávali zaslíbenou zemi. Tato událost je popsána v Numeri v 13. a 14. kapitole. Když na to Mojžíš na hranicích zaslíbené země vzpomíná, uvádí tuto událost jako důvod, proč celá generace, která vyšla z Egypta, ani on sám, do zaslíbené země nevejdou.

Ve 4. knize Mojžíšově jsou tyto události popsány trochu jinak, než jak je uvádí Mojžíš v 5. knize. Především je rozdíl v tom, že ve 4. knize přichází návrh vyslat zvědy přímo od Hospodina, zatímco v 5. knize Mojžíš říká, že s tímto návrhem přišli lidé: „Vy všichni jste ke mně přistoupili s návrhem: Pošleme před sebou muže, aby nám prozkoumali zemi...“ (Dt 1,22)

Další rozdíl je v tom, že podle slov lidu se má jednat o průzkum země, oproti tomu, co je ve 4. knize, kde Hospodin opakovaně říká, že ji mají prohlédnout. Zvědové jsou původně posláni na prohlídku země. Prozkoumat zemi, to je už něco trochu jiného. Znamená to prověřit její kvality, přesvědčit se o tom, jestli je ta země opravdu dobrá. V této snaze je už obsažena nedůvěra nebo pochybnost vůči tomu, co o té zemi říká Hospodin. Není to jenom prohlídka země, ale jakési přezkoumání jejích kvalit.

Zvědové si ovšem původně měli zemi jen prohlédnout a dosvědčit, že je dobrá, že Hospodin je uvádí do dobré země, že se mají na co těšit. Ale oni to pojali tak, že jdou přezkoumat její kvality, a dopadlo to tak, že o té zemi nakonec říkali, že „požírá své obyvatele“ (Nu 13,32). To znamená, že v té zemi normální lidé nemůžou přežít. Můžou tam žít jenom nějací obři, lidé mimořádného vzrůstu. Normální lidi ta země zahubí, takže pro izraelský národ vlastně není k životu vhodná. Takovéto svědectví předložili zvědové a všechen lid, když to slyšel, ztratil odvahu, propadl nedůvěře vůči Hospodinu a nechtěl

do té země vejít. A taky tam nevešel. Zemřeli na poušti. Mojžíš je poslední žijící z této generace; až zemře i on, teprve potom nová generace do této země vejde. Pod vedením Jozueho. Mojžíš už s nimi nebude.

Ale můžeme se ptát, jaký měl Mojžíš podíl na té krizi odvahy a důvěry, kterou tehdy v Izraeli vyvolali ti, kdo byli na průzkumu. Mohl snad Mojžíš za to, co se tehdy stalo? Byla to událost, která se z hlediska vyprávění 5. knihy Mojžíšovy stala před 38 lety. Ve druhém roce po vyjití z Egypta (Nu 10,11). A nyní jsou ve čtyřicátém roce putování (Dt 1,3). Mojžíš tedy už 38 let ví, že do cíle jejich dlouhé cesty nedojde. Paradoxní je také to, že Mojžíš je na tom fyzicky, i přes svůj vysoký věk, stále mimořádně dobře. „Zrak mu nepohasl a svěžest ho neopustila.“ Není to člověk na pokraji svých sil. Ale musí zemřít, aby jeho lid mohl do zaslíbené země vejít. A ta chvíle teď nastala, oni stojí na břehu Jordánu a za Jordánem je ta země. Mojžíš pronáší svoji řeč na rozloučenou.

Využívá motiv toho, že Hospodin ho nevyslyšel, k napomenutí pro Izraelce, kteří do země vejdou. Chce, aby se mladá generace, která do zaslíbené země vejde, z této události poučila a pochopila, že navždy potřebují odvalu a víru. On byl vůdce lidu v době, kdy odvalu a víru ztratili, a proto ztratili i budoucnost. Mojžíšova smrt ukazuje na závažnost této události, která je připravila o možnost žít v zemi zaslíbené. Jeho smrt má symbolickou hodnotu pro všechny další generace, které budou žít v prostoru svobody, v zemi darované Hospodinem.

Mojžíšova smrt se v něčem podobá smrti Kristově. Apoštol Pavel o něm píše: „Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti.“ Amen.

PÍSEŇ: EZ 312 *Kriste, jenž jsi smrt podstoupil*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Celým srdcem důvěřujeme v Pána a volejme k němu za sebe i za celý svět slovy:

Pane, smiluj se.

Prosme za odvalu a naději, které rostou z důvěry v Boží pomoc. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za svornost křesťanů a dar moudrosti pro představené církevních společenství. Prosíme: Pane smiluj se.

Prosme za ty, kdo se trápí pro ztrátu svých blízkých. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za citlivost a ohleduplnost lidstva vůči všemu stvoření. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za ty, kdo mají velký vliv, i za ty, kdo stojí mimo zájem mocných. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za lidi trýzněné nemocemi, hladem a bídou, válkou a nesvobodou. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za ty, kdo si neváží sami sebe, protože jim nikdo nedal pocítit jejich důstojnost. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za ty, kdo mají víc trápení než důvodů k radosti. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za živou víru všech pokřtěných. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme jedni za druhé, za naše rodiny, za naše sborové společenství, za naše děti a vnoučata. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za lidi staré, kterým ubývají fyzické i mentální síly, a za ty, kteří o ně pečují. Prosíme: Pane, smiluj se.

Prosme za naše přátele, spolupracovníky a známé, kteří žijí bez světla víry. Prosíme: Pane, smiluj se.

Pane, smiluj se, když k tobě společně voláme jako tvoje děti: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: 1Te 5,9–11

POŽEHNÁNÍ

Hospodin ti žehná a chrání tě, Hospodin rozjasňuje nad tebou svoji tvář a je ti milostiv, Hospodin obrací k tobě svoji tvář a obdaří tě pokojem. Pokoj Boží ať zůstává s námi se všemi nyní i na věky.

PÍSEŇ: EZ 487 *Amen, Otče, rač to dát*

NESTAVÍ-LI DŮM HOSPODIN...

INTROIT

Naše pomoc a náš počátek je ve jménu panovníka Hospodina, který učinil nebe a zemi, který je věrný ve svém věčném milosrdenství a díla svých rukou nikdy neopouští.

PÍSEŇ: NEZ 765 *Slunce pravdy, milosti*

MODLITBA

Hospodine, Pane náš,

v tobě je pomoc, každého dne až doposud zakoušíme tvou věrnou péči. Před tebou však také vyznáváme, že neumíme žít jen ve spolehnutí na tvou dobrotu, neumíme být pokorní a vděční, zapomínáme, co nám dáváš, a jsme zaměřeni na svou práci a zdatnost, jako by nás mohla spasit.

Toužíme zajistit se majetkem, pomocí vlivných lidí, a když se nám to nedaří, propadáme strachu. Ty máš moc z toho všeho nás vysvobodit – z našeho sobectví, úzkosti, bolestí.

Uč nás prosíme moudrosti, která plyne z bázně před tebou, dávej Ducha odvahy a sílu k službě. Požehnej toto naše dnešní shromáždění a zůstaň s námi.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: 1Pt 2,1–7

PÍSEŇ: NEZ 635 *Ó náš milý Bože*

KÁZÁNÍ

Základem kázání je Žalm 127.

To připomíná apoštol slovy žalmu 118: „Kámen, který stavitelé zavrhlí, stal se kamenem úhelným. Stalo se tak skrze Hospodina.“ Tak to vypadá, když rozhodují a stavějí lidé podle svého: Kdyby Hospodin nenapravit, co lidští stavitelé pokazili, dům by spadl. Kdybychom spoléhali jen na své schopnosti a taktiku a strategii, stejně by to trvalou hodnotu nemělo.

Žalm 127 byl asi původně promluva k budoucím otcům rodiny. Mladému muži, který se chystá budovat domov, jsou udíleny tyto rady, i po staletích stále moudré a užitečné, vždyť kolik rodičů se celý život stará, dře, pro své děti chce jen to nejlepší, vše jim obětuje, a vděku se nedočká.

Na druhou stranu znám rodiny, kde se zdánlivě příliš nepečuje, všechno běží nějak samo, společně chodí do kostela, žijí ve sboru, jejich dům je otevřen pro každého; a děti v tom přirozeně pokračují, i když vyrostou.

Pán Bůh sám se o naše rodiny stará, prosíme-li jej o to. Vedeme-li své děti k němu a vše, co děláme a jak žijeme, děláme s vědomím, že je to před jeho tváří a pod jeho ochranou, pak nás v tom nenechá samotné.

Vždyť koneckonců děti – že je vůbec máme – to je přece dar Boží. Kolikrát v Bibli slyšíme o neplodných párech, kterým nakonec potomka Hospodin daroval, když už to nečekali – od Abrama a Sárý až po rodiče Jana Křtitele...

V Izraeli hleděli na početnou rodinu jako na Boží požehnání. Mnoho zdatných synů – to vzbuzovalo úctu – takový otec má zastání a rodina budoucnost.

A naopak není nic smutnějšího, než když někdo po dítěti touží marně, ať po dítěti dosud nenarozeném, či po tom, které odrostlo a stárnoucí rodiče opustilo. Mohou se namáhat, jak chtějí, stejně je to marné.

Kdo však vložil starost o děti do Božích rukou, už se o ně nemusí křečovitě strachovat. Ví, že Pán Bůh sám je nejlépe ochrání a že cesta, kterou je povede, bude jistě dobrá.

Žalm však mluví nejen k novomanželům, má nadpis „Píseň Šalomounova“. Šalomoun byl král, za jehož vlády byl postaven Hospodinův chrám. To nebyla marná a zbytečná stavba jako třeba Babylonská věž, kterou se lidstvo samo chtělo proslavit. Chrám byl místo setkávání s Hospodinem, místo, kde znělo jeho slovo i žalmy zbožných věřících. Poutníci obdivovali krásnou stavbu, vzpomínali na jejího zakladatele, proslulého bohatstvím, moudrostí a pokojem při svém kralování. Věřící v chrámě si připomínali to, co Šalomoun dobře věděl, totiž že jen s Boží pomocí vše dokázal. Mistrovsky srovnaný kámen by nebyl

ještě chrám Boží, stejně jako pěkně postavený dům není ještě domov. Obojí se stane tím pravým, až je-li to naplněno láskou a požehnáním.

Chrám i domov je ovšem třeba střežit. Ale ani to nedokážeme bez Boží pomoci; sami svou církev ani své rodiny neuhlídáme – před nevěrou, pokušením, ochladnutím...

Marné bude naše každodenní časně vstávání, spěch se snídání a spěch do práce. Marné bude to ponocování a přesčasy, sobotní dřina a nedělní dohánění toho, co se zameškalo. Přinese to jen únavu, přetažené nervy a bolest hlavy. Máme pro to nové slovo: „workoholismus“ – nemoc lidí, kteří si raději ani dovolenou nevezmou, aby jim neušel zisk. Ale co dělají zatím jejich děti, často ani netuší... „Nadarmo časně vstáváte a dlouho vysedáváte“ – přinese to jen neklid, pocit marnosti, „chléb trápení“ – už ani jídlo si nevychutnají, protože se bojí o svou štíhlou postavu...

Třikrát zní v žalmu „nadarmo“ – ono to není jen marné, ono to je také úplně zbytečné, aby ses tak štvál a do úmoru dřel a žil jen ve starostech a nejistotě. Ty tak žít nemusíš!

„Bůh dopřává svému milému i spánek.“ Zatímco se ostatní dřou a lopotí, Boží dítě smí odpočinout. Vedle pracovního dne má Boží lid neděli, den odpočínutí, svátek, vedle práce klid a pohodu, odpočinek, spánek. I ten je dar od Pána Boha. Sám jej nepřivoláš, snu neporučíš, nenaplánuješ si jej. Bohu stojí za to pečovat i o tvůj spánek. Však on je právě pro unaveného člověka dar převzácný!

A tak se nebojme uvalit na Hospodina všechny své obavy a starosti a důvěřivě se mu odevzdat – v modlitbě ranní, když se pouštíme do díla, i ve večerní, než ulehne.

I vy, kteří už toho moc nenapracujete, se můžete za jiné modlit, ale nemusíte stále znovu promýšlet, kde jste se zbytečně starali či co jste nezvládli. Vy už můžete od svého díla odpočinout a třeba i přes den podřimovat a ze žalmu slyšíte, že Pán Bůh vám to přeje.

K tomu pak říká apoštol prostě „přicházejte“ – ke Kristu, k tomu základu, na kterém jediné má cenu stavět, k jeho slovu a k jeho stolu, tedy do shromáždění, na bohoslužby. Nemyslete si, že věřit se dá někde v soukromí, každý zvlášť pro sebe.

A nepřicházejte jen čas od času. Jídlo také nepřijímáte jen tu a tam. To byste chřadli a hynuli. Tak hyne i víra, není-li živena slovem Božím. Přicházejte k Pánu, jehož dobrotu jste okusili – když vám znovu a znovu odpustil vaše viny, když vám dal bratry a sestry. V jeho domě každý najde své místo, stane se užitečným a potřebným, přestane žít marně a sobecky, ale bude se podílet na té krásné stavbě. Apoštol mluví o sboru, kde se stávaly takové zázraky, jako že bezcenný otrok byl přijat stejně jako svobodný člověk, stal se stejně důležitým a vzácným.

Křesťanský sbor je dům, kde zní slovo Boží, kde je přítomen živý Pán, kde se člověk zapojí do kruhu bratří a sester, kde jeden drží druhého a sám je přitom podpírán, kde společně s ostatními roste a žije a slouží. Proto nestačí být jen kdysi pokřtěn a jinak žít jako všichni kolem, kdo v Boha vůbec nevěří a jeho slovo neposlouchají. Myslet si, že křest mě ochrání nebo že pro své děti jsme už dost udělali, když jsme je jednou do kostela přinesli. To by bylo jako pohrdání vším, k čemu jsme po křtu zváni – k životu v odpuštění a smíření, k životu ve společenství lásky, která pak dokáže otevřít srdce i dalším – všem, kdo to potřebují, jako jsou oběti války, na něž teď vybíráme.

Tak roste ten dům, jehož základní kámen položil Bůh sám, když nás vyvolil a v Kristu posvětil, povolal do své služby – služby zvěstování, misijního svědectví a přímělných modliteb i služby všem potřebným, chudým, trpícím, zarmouceným a zoufalým. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 146 *Ó chvalte laskavého Pána*

MODLITBA

Bože, prosíme za všechny, kdo pilně pracují, aby jejich práce nebyla marná. Za ty, kdo budují nové domovy, nová společenství, ale zejména za ty, kteří právě o své domovy přicházejí a ocitají se zbaveni všech jistot a opor – i za ty, kdo se jich ujímají a dělí se s nimi o své domácnosti.

Prosíme za ty, kdo se octli v nemocnici, domově pro seniory, pro postižené, i za ty, kdo o ně pečují. Prosíme za děti bez domova, sirotky, děti nechtěné a odložené. Za rodiče, kteří se bojí, zda se o své děti dokážou postarat, i za děti vyčerpané péčí o rodiče staré a bezmocné.

Dnes prosíme zvlášť za svůj sbor – ať je nám skutečně domovem a ať nám na něm záleží. **Otče náš...**

POSLÁNÍ

Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. Tím bude oslaven můj Otec, když ponesete hojné ovoce a budete mými učedníky.

POŽEHNÁNÍ

Ten pak náš Pán Ježíš Kristus a Bůh i Otec náš, který zamiloval nás a dal potěšení věčné i naději dobrou z milosti, potěšuj srdcí vašich a utvrdiž vás ve všelikém slovu i skutku dobrém.

PÍSEŇ: NEZ 748 *Ó, králi věků důstojný*

ČERNÁ RYBA

POZDRAV

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista. Amen.

INTROIT: Ž 139,9–12

PÍSEŇ: NEZ 11 *Pane, jak důstojné je jméno tvé*

MODLITBA

Pane Bože,

děkujeme ti za náš život, za to, jak dobře jsi nás stvořil. Děkujeme za všechno dobré, co dostáváme, za všechno dobré, co nám posíláš cesty. Děkujeme za všechno dobré, co může do světa přicházet skrze nás, čemu dobrému můžeme pomáhat na svět.

Prosíme tě za ty těžké věci, ve kterých se nevyznáme, se kterými si nevíme rady. A prosíme tě i za ty chvíle, kdy jsme se tě nedrželi, kdy jsme se drželi sami sebe nebo nějakého nesmyslu. Prosíme, odpusť nám to.

Chválíme tě za tvoji lásku, díky které ti smíme důvěřovat, díky které se na tebe můžeme spolehnout. V dobrém i ve zlém. Ve všem. V životě i ve smrti.

Prosíme, dávej nám pořád víc žít z tebe a z tvé lásky k nám. Pořád víc přijímat a pořád víc dávat. Být pořád k tobě blíž. Dávej nám, prosíme, k tomu svého Ducha.

Pro milost našeho Pána Ježíše Krista.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Mt 5,14–16

PÍSEŇ: NEZ 633 *Povstali jsme z lože svého*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v listu Římanům 13,8–14.

Milé sestry, milí bratři, mořským badatelům se nedávno podařilo vylovit z moře rybu, která žije ve velkých hloubkách. V takové hloubce, kam už se nedostane sluneční světlo. Je tam prakticky naprostá tma. I když vylovit rybu z takové hloubky není dnes nic tak překvapivého, o životě tam víme už docela dost.

Ale překvapení nastalo, když se vědci pokusili svůj úlovek vyfotit. Na fotografiích se objevoval jen černý rybí obrys, nic víc. Jako by dítě namalovalo rybu jednoduše pouze hustou černou barvou. Žádné odstíny, žádné detaily, žádné podrobnosti. Ne snad, že by se podařilo ulovit nějakou kouzelnou rybu a že by plnila nějaká přání, to se zjistit nepodařilo. Zato se podařilo zjistit, proč ta ryba nejde pořádně vyfotit. Povrch jejího těla totiž pohlcuje 99,95 % světla, které na ni dopadá. Do objektivu kamery se odráží jen úplné minimum světla, a na fotografii se tak toho moc zachytit nedá.

Zajímavá je otázka proč. Proč je ta ryba tak úplně černá, když žije v naprosté tmě? Hádáte správně, je to ochranné zbarvení, tedy vlastně ne zbarvení nějakou chemickou látkou, ale vypadá tak díky struktuře povrchu, který je schopen zachytit veškeré světlo, které na ni dopadá.

Ale proč? Proč se barvit do černa, když v noci je každá kočka, tedy promiňte, ve tmě je každá ryba černá? I v takových hloubkách, kde vládne černočerná tma, totiž něco svítí. Svítí tam jiní tvorové, kteří si vyrábějí vlastní světlo. Ať už si jím dávají signály, nebo jen dělají, že si signály dávají, a lákají tak svou kořist. A tahle černočerná ryba je dokonale maskovaná. Na ni si nikdo neposvítí.

Ale dost o rybách, posviťme si na to, čím a k čemu nás dnes povzbuzuje apoštol Pavel. A posviťme si na nás. Světlo a tma. Na tomhle kontrastu svědčí Pavel o víře. Den a noc. Tma a světlo. Srozumitelný obraz. Světlo jako něco dobrého, tma jako něco špatného. Ve dne se dělají věci řádné, noc nedělá nic a oddává se spánku, nebo místo spánku dokonce hýří a trhá ze řetězu, nebo se užívá ve špatných myšlenkách.

Rytmus střídání dne a noci, denní práce a denního řádu a nočního spánku, u někoho s případnými nočními výstřelky nebo s těžkými a zlými myšlenkami, to si umíme

představit. Den a noc, noc a den. Koloběh života. Aktivita, spánek, aktivita, spánek, občas aktivita a místo spánku něco jiného a tak dále a tak dále. Až jednou pak spánek věčný.

V tom dnešním Pavlově obraze ovšem takový koloběh nenajdeme. Tady je celý život, celý čas života označen jako noc. Jako noc, která spěje k ránu. Možná bychom to čekali obráceně: život jako den. Narození s východem slunce, svěží jitro dětství a mládí, plné světlo odpoledne, stmívání stáří. A pak západ slunce, konec života. A noc. Smrt. A spánek smrti bez probuzení.

Bibličtí svědkové a Pavel mezi nimi to ovšem vidí jinak. Úplně jinak. Život je tu předveden jako noc. A na konci noci ráno a den. Ne že by se nad naším životem stmívalo. Nad naším životem se chystá rozbřesk!

Jako lidé obvykle vnímáme sami sebe jako ty, kdo užívají světla dne, užívají světla, dokud je nezastihne noc. Tady se ukazuje, že doopravdy je to jinak, že lidé chodí v temnotě. Nebo spí v temnotě. Že jsme se naučili žít ve tmě. Zvykli jsme si na to tak, že už nám to ani nepřijde. Tmě jsme se přizpůsobili.

Vyvinuli jsme si dokonce takové mimikry, že úplně s tou tmou splýváme. Aby nás nebylo vidět. Aby nás nic v té tmě nepřepadlo. Aby nás to, co ve tmě rejdí zlého, nemohlo dostat. Nebo aby nám samotným nebylo vidět na prsty a na zuby a na skutky. S prostředím tmy jsme splynuli.

Nebo jsme jako noční spáči. Spíme. Zdá se nám, že žijeme, ale jenom spíme. A třeba si představujeme v našem snu, že žijeme a že budeme žít, dokud nepřijde ten věčný spánek. A z takového spánku nás právě dnes a právě teď budí apoštol Pavel. Crrr. Budíček! Přišel čas. Nastala hodina, abychom se probudili. Abychom se probudili ze spánku. Spánek, to je zde doslova *hypnos*. Mohli bychom i říci, že nás Pavel budí, abychom se probudili ze spánku, ze snu, z hypnózy. Protože noc pokročila a den se přiblížil.

Budí nás, abychom si uvědomili, že už přichází ráno. Budí nás k jitru, má se již brzy rozbřesknout. A povzbuzuje nás, abychom opustili svoje zvyky, abychom opustili to, čemu jsme se ve tmě přizpůsobili, s čím jsme se smířili, co jsme přestali vnímat. Abychom odložili chování a jednání tmy. Abychom odložili mimikry tmy. Abychom změnili

strukturu povrchu svého života. Abychom místo toho, za čím se ve tmě schováváme nebo co děláme a neděláme tak, jak se to dělá a nedělá v noci, oblékli zbroj světla. Abychom změnili strukturu povrchu svého života ze tmy na světlo.

Ono to možná vypadá trochu povrchně – změnit se na povrchu. A co změna uvnitř? Tak to samozřejmě ano. Apoštol Pavel tady ovšem nepíše lidem, pro které by byla víra, a tedy ta vnitřní změna, něco nového. Píše: „Vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili.“

Už jsme uvěřili. Dostali jsme se do kontaktu s vírou. Rozsvítlo se nám. Uvnitř. V duši. V nitru. Apoštol Pavel tady nepíše nevěřícím, kteří by byli spáči ve své nevěře. Píše nám věřícím, nám spáčům víry. Noc pokročila a den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla. Ne: ať se ti nevěřící probudí a přestanou být nevěřící, ale: my věřící se probudme z toho, že je naše víra jenom vnitřní osvětlení za důkladným zatemněním. Vevnitř světlo víry, ale při pohledu zvenku dokonalá tma.

My, věřící, píše apoštol Pavel, my věřící se probudme, místo světlo pohlcující tmavé barvy si oblečme reflexní vesty a proužky, a hlavně opravdu svítící zbroj. Oblečme si zbroj světla. Oblečme si zdroj světla. Nenechme Pána Ježíše Krista zavřeného uvnitř naší duše a v našem nitru, ale oblečme si ho i zvenku, tam, kde to je vidět.

A že je tedy takové světlo ve tmě hodně vidět. Dokonce asi můžeme říci, že čím je větší tma, tím je takové světlo víc vidět. A je na nás víc vidět. Tam, kde je docela světlo, to tolik vidět není, zato tam, kde je tma, tam to přímo září.

A Pavel dodává: žijme a chovejme se a jednejme jako za denního světla. V tom tmavém prostředí, v tom temném světě, v té noci kolem nás nežijme a nechovejme se jako noční tvorové, nejednejme podle našich nočních instinktů, ale žijme jako denní tvorové, žijme způsobem, kterým se žije ve dne.

Jak to podle Pavla má vypadat? Jak se to projevuje, to světlo víry nejen vevnitř, ale i na povrchu? Jak to vypadá, to probuzení ze snění o víře do života víry? Tím vlastně Pavel začíná, ale my si to nechme na konec, a nejdřív proberme to, jak to podle Pavla nevypadá.

K životu víry nepatří podle něj hýření, opilství, bezuzdnost, svár a závist. Možná nám přijde až zbytečné tohle si dnes připomínat. Křesťanství máme dnes hodně spojeno s morálkou, zvláště v té střízlivé až puritánské reformované tradici. Takže nějaký noční život, nějaké hýření, opilství, nemravnost a bezuzdnost, nebo chcete-li sex, drogy a rokenrol, to nemá v křesťanských krajích nebo křesťanských srdcích dobrou pověst, takže proč to připomínat.

Pavel v listu do Říma píše o zákoně, myšleno zákoně Mojžíšově, rozumějme o pravidlech a řádech, které Bůh dal lidem, aby se díky nim orientovali v životě a neztráceli směr, neztráceli vztah k Pánu Bohu, neztráceli sami sebe. A píše, že tento zákon je shrnut v přikázání lásky. Člověk má místo spousty různých pravidel jen jedno pravidlo – pravidlo lásky k druhému.

A že tedy na rozdíl od představy o vztahu k Bohu jako dodržování pravidel a zákazů je tady život jen podle jednoho pravidla: „Miluj svého bližního jako sebe samého.“ Takže veliká svoboda. Svoboda víry, která není spoutána příkazy a zákazy, ale řídí se pouze láskou k druhému. Svoboda vedená láskou, řízená láskou.

Všimněme si tady, že svoboda, ta opravdová svoboda, dar svobody, není něco bez přívlastku, ale vždycky s přívlastkem. Svoboda bez přívlastku lásky, bez odpovědnosti lásky k druhému, to znamená svobodu jen tak, svobodu toho, co chci. Toho, co chci já. A svět, ve kterém platí svoboda bez přívlastku, svoboda toho, co chce naše já, to není den a světlo, to je noc a tma. Pavel to vystihuje lapidárně v půlce věty: Znamená to vyhovět sklonům a propadnout vášním. Nechat se ovládnout svými sklony, které se, ničím nebrzděny, velmi rychle a automaticky vymknou z ruky, utrhnou ze řetězu a člověk je ovládnut vášněmi. A svoboda je fuč. Ale svoboda, která není jen iluze, jenom sen, a nakonec zlý sen, ta je vždycky s přívlastkem lásky, odpovědnosti za druhého.

Podobně jako demokracie bez přívlastku, demokracie bez přívlastku hodnot a smyslu a odpovědnosti vůči nim se velmi rychle promění v karikaturu demokracie, když vládne menšina, která si většinu získává manipulací, zastrašováním a úplatky. Tam, kde se svoboda zamění za to, co chci já, tam, kde zmutuje do obludy našich vlastních sklonů, tam nastává rychlý sešup ze svobody do otroctví vášní.

Tehdy Pavlovi stálo za to vyjmenovat opilství a nemravnosti, hýření a bezuzdnosti, což byly zřejmě věci, které byly problémem pro křesťany v tehdejší Římě. Uvěřili, dali se pokřtít, rozsvítili vevnitř v duši lampičku víry, ale nezměnili svůj životní styl, nezměnili svůj život. Možná se v něm ještě víc upevnili nebo spíš roztočili, když si řekli, že teď mají víru, a to je hlavní a život jde dál.

Pro nás věřící dnes nejsou takovéto výstřelky alkoholických extravagancí a sexuálních revolucí asi taková výzva, to už spíš ten svár a závist. Jako že jsme křesťané, dokážeme se pořádně svářit, a to dokonce i mezi sebou, semínka pokušení porovnávat se s druhými i u nás vyrůstají do zdatné zelené lodyhy závisti i jejích jedovatých plodů.

Anebo by nám Pavel mohl dnes napsat jiné věci, které jsou našimi sklony a stávají se vášněmi, které nás ovládají: od prosté lhostejné touhy po klidu až po vášnivě moralizování sebe i druhých. Stali jsme se křesťany, ale zůstali jsme žít podle svých představ. Doplňme si každý podle sebe. To, jak to nemá vypadat. A teď jak to podle Pavla vypadat má? Jak naplnit to směřování, které nám Pán Bůh ukazuje? Jak naplnit život?

Ono už to tady zaznělo několikrát: Tím probuzením do opravdové víry, tou změnou struktury povrchu našeho života, změnou z nočního režimu na denní je láska k bližnímu. To je ovšem dosti obecné. A mohla by se z toho stát jenom fráze. Proto to Pavel podává tak, aby to opravdu zacvaklo.

Už jsme probrali to, že život víry není jen nějakým vnitřním, osobním světlem v duši, která je ale navenek dokonale zatemněna. Dobrá, říkáme si tedy jako křesťané, to je pravda, mělo by to křesťanství být vidět, projevíme tedy naši víru navenek. Často ovšem zůstaneme u toho, že naši víru projevíme jako úctu k tradici nebo jako úsilí o morální integritu. A dokonce třeba takové věci i zvěstujeme druhým – tradici a morálku – jako tu pravou cestu. Ale to jsme se nechali zase jenom podvést našimi vlastními sklony, a třeba i ovládnout vášněmi. A víra v nás by nebyla ani vidět, natož aby se dala vyfotit.

To probuzení a oblečení zbroje světla, ta změna struktury povrchu je v konkrétních projevech lásky k druhému člověku: v pomoci, povzbuzení, odpuštění, blízkosti. To znamená obléci Ježíše Krista. Ne jenom vevnitř – rozsvítit si vevnitř a dál žít navenek podle sebe, podle svých instinktů, podle způsobů a zvyků noci. Ne svítit vysněným

světlem tradice a morálky, ale opravdovým Ježíšovým světlem: konkrétní pomocí, péčí, láskou.

Opravdu obléci Ježíše Krista a nechat ho z nás svítit zevnitř ven. Pravda, do tmy a do noci, ale když se nám rozbřeskne, uvidíme, že rozbřesk je opravdu blízko. Spása je blízko. Pán Ježíš sám je blizoučko, na dosah. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 392 *Ó světlo světa, Kriste náš*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Za každou prosbou, zakončenou „proto k tobě voláme“, jsou všichni zváni, aby se připojili: „Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.“

Pane Bože, prosíme tě za ty, kdo žijí ve tmě, prosíme tě za nás, kteří jsme se s tmou zapletli. Prosíme tě o tvé světlo. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě za ty, kdo tvé světlo hledají. Kdo v životě hledají světlo, víru, tebe. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě za ty, na které doléhá zlo a tma. Na které doléhá touha po moci, strach, násilí, nenávist. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě za nás, které jsi učinil světlem. Vytahuj nás z nádob, vytahuj nás z kouta, stav nás na svícen. Dávej nám radost z tvého světla. Z toho, že smíme svítit. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě o pokoj a požehnání pro náš sbor i pro tvou církev všude na světě.

Prosíme tě o pokoj a požehnání pro naše blízké i pro ty vzdálené, pro celé tvé stvoření. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

A společně se modlíme: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: 1Te 5,5-8

POŽEHNÁNÍ: Ž 121,5-8

PÍSEŇ: 716 *Z tvé ruky, Pane můj*

CO PŘIBALIT DO ŠKOLNÍ BRAŠNY UČEDNÍKA

INTROIT: Ž 138,1–3;8b

Celým svým srdcem ti vzdávám chválu... Hospodine, tvému jménu vzdávám chválu za tvé milosrdenství a za tvou věrnost... Odpověděl jsi mi v den, kdy jsem tě volal, dodal jsi mé duši sílu. Hospodine, tvoje milosrdenství je věčné, neopouštěj dílo vlastních rukou!

POZDRAV

Milí přátelé, sestry a bratři v Kristu, přeju vám, ať vás prostoupí radost a pokoj nedělního rána. Zahajujeme tyto bohoslužby ve jménu Božím.

PÍSEŇ: NEZ 178 *Srdcem celým tebe, Pane*

MODLITBA

Pane Bože,

tobě patří chvála a dík za to, že jsme se tu mohli sejít, ač jsme různí a normálně by nás k sobě toho moc netáhlo.

Ale kde jsi ty, tam se děje víc než jen to, co je normální.

Daruj nám snášenlivost, ale také věrnost tvému slovu a vytrvalost ve víře, i když se setkáme s překážkami.

Buď při nás svým Duchem, abychom se mohli radovat ze tvé přítomnosti.

Amen.

ČTENÍ PÍSMAT SVATÝCH: Mt 10,16–20

PÍSEŇ: NEZ 342 *Kristus je má síla i spasení*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v druhém listu Timoteovi 3,10–17.

Když je člověku pár desítek let (třeba šedesát), i když je ještě docela zdrav a žije se mu

dobře, občas možná začíná přemýšlet, co po něm zůstane, co by mohl odkázat dětem, vnoučatům, blízkým lidem, co by po něm mohli převzít. Co byste rádi, aby po vás zůstalo, co byste odkázali, předali?

Pavel nebo někdo jeho jménem nám v druhém listu Timoteovi trochu napovídá (jako ve škole), co je pozoruhodné, na čem mu v životě záleželo a co by rád předal dál.

Timoteovi, kterého nazývá svým „milovaným synem“ a který je ve skutečnosti jeho žák a spolupracovník, připomíná, co všechno považuje za důležité a následováníhodné pro učedníka Kristova, pro křesťana: „mé učení, můj způsob života, mé úmysly, mou víru, shovívavost, lásku, trpělivost...“ (2Tm 3,10). Připadá vám to trochu soběstředné? Na první pohled to tak může vypadat, ve skutečnosti jde spíš o způsob, jímž Pavel vyjadřuje, že učení i život musí být autentické, že jedno nejde oddělit od druhého, že nejde něco teoreticky vyznávat a něčím jiným prakticky žít. Je až dojemné, jak tenhle velký teolog, který vedl celou řadu vyznavačských pútek, nakonec, když přijde na to, co by odkázal nejpodstatnějšího, odkazuje na shovívavost, lásku a trpělivost. Pro křesťana, neřkuli pro kazatele Kristova evangelia nezbytná výbava!

Ale taky pamatuj, můj milovaný synu, že autenticky žité víře se nevyhnou pronásledování a útrapy, to jsi na mém životním příběhu mohl také sledovat, připomíná Pavel. To pro případ, kdyby následovníka jen koutkem duše napadlo, že život učedníka Kristova je prostě ráj srdce, chráněný sítí víry, a že starosti a trápení se dají odehnat jako dotěrný hmyz. Anebo že je lze, jako vadu na kráse, zaretušovat zbožnou pózou.

S důvěrou a láskou píše Pavel Timoteovi, protože má starost o jeho cestu víry (podobně jako mívají rodiče starost o životní cestu svých dětí). Ví, že na slovech záleží, ale na životním stylu neméně. Netuším, jestli znal Pavel přísloví, které praví, že slova povzbuzují, ale příklady táhnou (verba movent, exempla trahunt). Každopádně se jeho psaní Timoteovi nese v tomto duchu: „Sledoval jsi mé učení, můj způsob života, mé úmysly, mou víru, shovívavost, lásku, trpělivost...“ A Pavel ani nezapře, že k životnímu stylu nebo údělu učedníka Kristova patří i pronásledování a útrapy. Počítal s bolestí, fyzickým utrpením i se smrtí jako s tím, co patří k životu. Tím vším však prochází, to všechno nese v důvěře, že nebudeme spoléhat jen na své síly a schopnosti a budeme žít ve strachu, v nedůvěře, bez pomoci. Zhodnocení života očima víry, zpětný pohled i výhled

dopředu vyjádří Pavel několika málo slovy: „...utrpení snášel jsem, ale ze všech vysvobodil mne Pán.“

Bratři a sestry, je nám tu potvrzována zkušenost a skutečnost, že Pán Bůh vysvobozuje právě svou blízkostí ve všem, čím v životě procházíme, že při nás stojí nejen když se nám daří, ale také v bolesti a bezmoci. Někdy je to naše vlastní soužení, co nám otevře oči pro něco důležitého, čeho jsme si dosud v životě nevšimli, nebo pro lidi podobně postižené či ještě potřebnější... Právě když narazíme, třeba i bolestně, na nějakou mez ve svém životě, na hranici sil a schopností umět se sám o vše postarat, na meze medicíny, může a má nás to vést k poznání a přiznání, že ne já jsem tím Bohem, který určuje hranice života a smrti, že nejsem středobod vesmíru; může nám to otevřít oči víry. Také když jsme postaveni před utrpení druhého člověka, není to důvod k beznaději a odevzdanému pokrčení ramen nad vlastní i Boží bezmocí. Je to příležitost nechat se vtáhnout do Boží záchranné akce, nechat vstoupit toho potřebného bližního do svého života, učit se, co znamená pomáhat, starat se a sdílet. Tohle, myslím, touží Pavel předat jako další součást svého odkazu na nezbytnou výbavu křesťana, potažmo kazatele evangelia.

Snad každý člověk někdy prožije to, co zakusil Pavel na vlastním těle, tedy že Boží síla je vnímatelná právě tehdy, když se člověk dostane na nulu, když je mu všechno vzato z ruky, když musí bolestně přiznat, že za sebe nemůže nikdy ručit. Zřetelně musíme vždy znovu zakusit, že naše síla pochází od Boha, a ne od nás samých. Ale zároveň nás bezmoc zve k víře v Boží sílu, v sílu vzkříšení, ve které se Boží síla vítězně zjevuje i na nás. To je osvobozující zkušenost, která vzniká z naší bezmoci, zkušenost, že nemusíme všechno dokázat sami, že smíme být slabí, že jsme ve své slabosti obklopeni silovým polem Boží lásky. „Bůh se může oslavit a projevit svou moc právě tam, kde vám je slabo od žaludku a třesou se vám kolena.“ (B. Komárková: Čemu nás naučila válka)

Pavel má ovšem také zkušenost, že mnoho lidí, i těch, kteří sami sebe nazývají křesťany, pohrdá slabostí, nemocí, bezmocí, utrpením..., pohrdá těmi, které pronásleduje neúspěch, a nevidí, že právě i v tom všem se setkáváme s Bohem a jeho vysvobozením. „Žijí v bludu a ostatní k bludu svádějí,“ řekne na jejich adresu. „Ale ty na ně nedej!“, povzbuzuje jednoznačně Timotea. Ty máš už od dětství lepšího učitele – Písmo svaté. V Písmu svatém čteme, že Bůh má odjakživa slabost pro slabé, bezmocné, pronásledované. A jak s nimi jedná, to se nikde nenaučíš líp než od Ježíše Krista. Písmo, milý Timoteji, to

není jen nauka, podle které, když budeme správně věřit, dojdeme spasení (záchrany a smyslu života). Písmo nás vede ke spravedlnosti, ke spravedlivému způsobu života. To je třetí podstatná položka výbavy, která patří do brašny, sbalené na cestu následování Krista. Nepředává se tu nic většího, ale ani nic menšího, než aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.

MODLITBA

Milý Bože,

když spoléhám, že se tvá milost může ukázat jak v mé síle, tak v mé slabosti, můžu v důvěře otevřít své prázdné ruce a podat je tobě. Nechat se tebou vést. Pak zakusím hluboký vnitřní mír a svobodu, záchranu, vysvobození. A v tvé síle je mohu nést dál.

Amen.

PÍSEŇ: NEZ 712 *V tvé síle, Pane Bože můj*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Kriste,

vyznáváme, že někdy je pro nás moc těžké mluvit o tobě s druhými, často ani nevíme jak. Máme strach, že nebudeme pochopeni. Prosíme, ať je na nás víc vidět radost než strach, víc naděje než nejistota, ale hlavně ať jsme pravdiví, čitelní, nepokrytečtí.

Pomáhej nám stavět se na správnou stranu, na tu tvou, dávej nám odvahu přimlouvat se za druhé.

Chceme prosit za ty, které trápí jejich nemohoucnost a bezbrannost, způsobená nemocí, stářím, vyloučeností, chudobou, ať k nim pronikne tvá blízkost a pomoc i našim prostřednictvím. Prosíme za lidi, kteří žijí ve válečném konfliktu, za utlačované a ponižované kdekoli na světě.

Prosíme za Ukrajinu a její obyvatele, ohrožené válkou a jejími útrapami.

Prosíme, aby agresori, kteří se opájejí svou mocí, se nesetkávali s podporou a pochopením a ústupky.

Prosíme, ukazuj cesty a způsoby, jak se stavět proti zlu a násilí.

Prosíme, ukazuj zřetelně a jasně své církvi, jak má následovat tebe.

Ve tvém jménu se modlíme: **Otče náš...**

POSLÁNÍ

Hospodin Bůh vás provází na vaší cestě, když se ohlédnete zpět, můžete děkovat za to, co jste od něho přijali. Když se rozhlédnete okolo sebe, můžete žít a sloužit v jeho Duchu. Když pohlédnete před sebe, můžete se na něj spolehnout. A když pohlédnete vzhůru, můžete očekávat jeho blízkost. Hospodin vás provází na vaší cestě. Přijměte každý den jeho milost a jeho požehnání.

POŽEHNÁNÍ

Požehnej vás a provázej milosrdný a věrný Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 715 *Modré nebe, slunce zář*

NA ZDRAVÍ!

POZDRAV

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista. Amen

INTROIT

Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci, zvítězil svou pravicí, svou svatou paží! Hospodin dal poznat svoji spásu, zjevil před očima pronárodů svoji spravedlnost, na své milosrdenství se rozpomenul, na svou věrnost domu Izraele. Spatřily všechny dálavy země spásu našeho Boha.

PÍSEŇ: NEZ 118 *Zpívejte Pánu nové písně*

MODLITBA

Pane Bože,

děkujeme za tuhle možnost setkání. Děkujeme za setkání s tebou, s tvým slovem, s bratry a sestrami kolem tebe a tvého slova. Je to veliká radost. Je to veliká úleva v tom, co zažíváme. Chvilé svobody, vděčnosti, radosti.

Pane Bože, v životě nás potkává tolik různých věcí. Tolik situací, na které musíme reagovat, na které bychom měli reagovat. A my často nevíme jak. Nejsme si jisti, jakým pohledem se na to, co nás potkává, dívat, jaký mít názor, a už vůbec ne, jak se zachovat, co udělat.

Přicházíme za tebou a prosíme tě, abys nám otevřel oči, abys náš pohled a naše názory uzdravil a obnovil. Abychom se na to, co nás potkává, i na celý život dívali tvýma očima.

A prosíme o tvého Ducha, abychom v něm podle tvého pohledu jednali.

Aby ty chvíle svobody a radosti a úlevy a vděčnosti nebyly jen na chvíli, ale aby naplnily náš život.

Abychom byli pořád s tebou, jako ty jsi pořád s námi.

Abychom nejen očima, ale celým životem sledovali a následovali našeho Pána Ježíše Krista.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Lk 5,27-32

PÍSEŇ: S 379 *Vstaň a hledat pojd' tu zem*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v Lukášově evangeliu 5,32-39.

Milé sestry, milí bratři, v cimrmanovské hře Záskok se zaskakující „mistr“ Karel Infelt Prácheňský ptá, co vlastně večer dávají, že prý nějakou novotu. Principál divadelní společnosti vysvětluje, že to bude nová hra, kterou on sám napsal. A mistr odpovídá: „Tak to je velická, velická chyba! Lidé nechtějí nové kusy, ale chtějí ty staré, osvědčené.“

Nakonec se v dalším průběhu ukáže, že pozvat si tohoto mistra byla opravdu velická, velická chyba, protože není schopen se v nové hře orientovat a pomáhá si záplatami z her starých a osvědčených, které tu novou hru, ten nový kus, roztrhají na kusy.

Nové a staré v tomto případě prostě nejde dohromady, protože každé je o něčem jiném. Na různých výrocích Pán Ježíš ukazuje nekompatibilitu starého s novým v podobném smyslu. Dokonce v podobně absurdním smyslu – jako trhání nového obleku na záplatu pro starý. A dokonce si dovolí dotknout se oblasti, které v Galileji rozumí každý snad už od peřinky. Provokuje s vínem. Každému je jasné, že mladé víno se se starým nedá srovnávat. Víno přece zraje. A je jasné, že staré je lepší než mladé, nové.

A právě v takhle jasné věci si Ježíš dovolí absurdní přirovnání. To nové, co on přináší, naráží na staré. Aby člověk to nové přijal, musí změnit své nastavení tak hluboce a tak navzdory tradicím a instinktům, jako kdyby začal dávat mladému, novému vínu přednost před starým zlatým, zralým mokem.

To nové, co Pán Ježíš přináší do lidského života, a do náboženského života, do vztahu k Bohu a k lidem, je takhle hodně nové. Četli jsme si o tom.

Pán Ježíš vidí sedět v celnici celníka jménem Levi. Připomeňme si, že v kontextu času a prostoru, místa a doby celník rovná se hříšník. A to hned z několika flagrantních důvodů: Jedná totiž a žije a pracuje proti právu a spravedlnosti.

Nemá žádný sazebník nebo se podle něj neřídí. Systém výběru cla nebo daně je postaven na tom, že velice bohatý nájemce si najme výběr cel a daní u vládce za pevnou taxu.

A od něho si zase najmou výběr daní a cla v určité oblasti bohatí podnájemníci. A tak to jde dál až na úroveň celníka, který musí odevzdat určitou sumu, ale co vybere, to vybere. Celý systém je postaven na tom, že celník dostane od lidí ne to, co je nějak aspoň přibližně spravedlivě nastaveno, ale prostě co jde.

A ze slabých se ždímá lépe než ze silných. Právo a spravedlnost (které znamenají postarat se především o slabé) jsou tady systematicky pokřiveny a převráceny.

A k tomu je navíc celník zapojen do spolupráce s cizí mocí. Kolaboruje s římskými vlivnými lidmi a s římskými vlivnými financemi. Které proti právu a spravedlnosti vysávají lidi, Boží lid. Celník je ovce, která se ztratila z Božího lidu a překabátila se ve vlka, který své vlastní lidi odírá. Svoje sestry a bratry. Svou rodinu. I svou rodinu víry. Celník je tak opravdu synonymum hříšníka.

A tady máme celníka, který se jmenuje Levi. To je vlastně docela humorné; i když to snad už ani není vtipné. Levi je přece jméno rodu kněží, kmene těch, kdo stojí ve zvláštních Božích službách. Jako kdyby se zasloužilý člen komunistické strany jmenoval Bohuslav Věřící.

Levi. Levi sedí v celnici a právem a spravedlností a zbožností si vytírá pot z namáhavého odírání svých lidí a z lezení do římských okupačních zadních vrátek při leštění Herodových klik.

A Ježíš za ním dojde a mluví s ním. Kolem je spousta lidí. Dokonce veliký dav. Všichni visí Ježíšovi na rtech. Co ten prorok, ten mocný učitel, ten možná i Mesiáš řekne pěkně od plíc tomu odpornému hříšníkovi?

Možná bude metat hromy blesky. A možná nejen slovně. Třeba na jeho pokyn sjede blesk z nebe a vypálí celou celnici i s celníkem. Takže radši couvneme. I když ve srovnání s takovým hříšníkem jsme přece svatí, a to by přece každý blesk poznal.

Ten, kdo poslouchá radši zdálky, ale snad Ježíše ani nezaslechne. Protože on nehromuje, on nezvyšuje hlas. Řekne prostě: „Pojď za mnou.“ A to ale neznamená „pojď ven, já si to s tebou vyřídím,“ ale znamená to „přijď ke mně, následuj mě, změň svůj život“.

A to znamená taky: Ty můžeš. Můžeš přijít ke mně. S celou svou minulostí, kterou zrovna vidím na vlastní oči. S celou svojí příšernou celnickou hříšností. Já tě přijímám. Já tě zvu. A Levi tohle pozvání, tohle „můžeš“ přijímá. Vstal a šel za Ježíšem. To je zázrak změny životního postavení směrem k cestě za Ježíšem.

Je to ale popsáno zvláště. Tak zvláště, že si toho musíme všimnout. Levi vstal a šel za ním. A najednou je doma a připravuje Ježíšovi velikou hostinu. Ale nejen pro Ježíše, nýbrž tak, jak si to Pán Ježíš představuje. Takže ta hostina je pro něj i pro množství celníků a jiných (doplňme klidně: hříšníků).

S někým být u stolu, to byla tehdy mnohem víc než dnes vztahová záležitost. V biblickém smyslu slova s někým jíst a pít znamená s ním navázat a udržovat vztah. Blízký vztah odpovědnosti jeden za druhého a za všechny. Na to je potřeba dát dobrý pozor, aby se člověk takto nespojil a aby nebyl spojován s nějakými nevhodnými lidmi.

Ale to, co přináší Ježíš, jak jedná, jak učí jednat, k jakému jednání vede své učedníky, jak to vidíme na Levim, znamená, že chce být spojován s lidmi, kteří jsou nemocní hříchem, páchnoucí hříchem. A vstupuje s nimi do smlouvy jednoho stolu. S nemocnými, s nakaženými. S lidmi z lidského i náboženského hlediska vyloučenými.

A to je tak nové, tak převratné jako úvahy nad mladým vínem, které má být lepší než staré, zralé, takové, jaké má být. A to vyvolává reakci. Reakce celníků a jiných hříšníků je jasná, ti jsou na hostině ve společenství s Ježíšem.

Ale pak je tu reakce těch, kdo nejsou celníci a jiní hříšníci, reakce těch zbožných. Těch, kdo nejsou ztracené ovce, ale kdo jsou ovce ve stádu. Oni ale vlastně nepřicházejí za Ježíšem. Mluví na jeho učedníky a říkají: Jak to, že jíte s celníky a hříšníky?

Takže my už víme, na co chtějí upozornit, co je podle nich špatné: Jak to, že vy, Ježíšovi následovníci, a ten váš mistr se paktujete s hříšníky? Copak nevíte, že přijdou do pekla? A když se s nimi spojujete, dopadne to s vámi taky tak?

Odpovídá ovšem sám Ježíš: Úkol, se kterým přichází do světa, i úkol těch, kdo ho následují, je uzdravovat nemocné. Uzdravovat ty, kdo onemocněli hříchem. Dokonce křísit ty, kteří na hřích zemřeli. Přiblížit se k těm nakaženým, infekčním, zatraceným – a být s nimi. Nabídnout jim uzdravení a život.

Tady v té základní myšlence by se farizeové s Ježíšem asi vlastně shodli. Oni vidí jako své poslání příslušníků Božího lidu sami se blížit Bohu, žít podle jeho vůle, a zároveň svým příkladem i svým napomínáním vést i ostatní ovečky z Božího lidu.

A snad i ty ztracené. Pokud se tedy vrátí do stáda a pokud to nejsou odepsaní vlci. Pokud se uzdraví, pokud budou v karanténě, pokud změní svoje rizikové chování, pokud už nebudou nakažliví. A oni se Ježíše ptají: Jak to, že u tebe a s tebou se jí a pije? U Jana jsou pusty a u nás jsou pusty.

A Pán Ježíš místo aby posílal hromy blesky a nařídil svým lidem přísný režim, nechá je oslavovat. A on dokonce slaví s nimi a jí a pije! Jak k tomu přijdou ti, kdo pečlivě všechno dodržovali a všechno si odpírali, protože si mysleli, že to je důležité? Kteří si různé předpisy přečetli i v Bibli, v Tóře, v Zákoně? Mají oslavovat s těmi, kdo nic nedodržovali? Kdo byli nakažliví, a i když byli Ježíšem uzdraveni z minulých hříchů, teď se nechystají dodržovat pusty, a místo toho se chystají s Ježíšem oslavovat a radovat?

Ano. Ano. Prostě ano. Takhle je to jednoduché. Takhle je to s Ježíšem. Tam, kde je člověk s Ježíšem, tam je svatební hostina. A kde člověk s Ježíšem není, tam je škola pustu a konání zbožnosti.

Ale jak to? Vždyť ta ustanovení přece v Bibli najdeme! A proč by tam byla – než k tomu, aby se dodržovala? A ty různé předpisy jsou přece součástí smlouvy Božího lidu s jeho Bohem! Tak co to ten Ježíš dělá? A k čemu nás to zve?

Smlouva je spravedlnost a právo. Cesta pro život podle Boží vůle, podle práva a

spravedlnosti. A spravedlnost a právo je tu především v péči o ty, kdo péči potřebují. Vdovy a sirotci. Ti, kdo nemají žádné postavení a žádné zastání.

To nové, k čemu Ježíš vede a zve, je Boží zastání pro vyloučené a ztracené, nemocné a mrtvé. Dar pozvání k novému životu. Dar uzdravení. Dar vzkříšení. Hříšníků. Celníků. Ztracených ovcí. I Leviho a dalších, kteří se stali vlky. To nové je to, že těm zachráněným není nařízena tvrdá karanténa, tvrdá dieta, tvrdé pusty a tvrdá zbožnost. Že těm uzdraveným a zachráněným není nařízeno odpracování všeho toho, co by si odpracovat měli. Pán Ježíš místo toho zve na svatební hostinu. Na oslavu. S ním a se všemi, které zve k záchraně.

Evangelium je evangelium. Dobrá zpráva. O záchraně. O záchraně, kterou člověk nemusí zaplatit, zaplatil přece Ježíš, ale kterou má oslavovat. To je tak nové jako nové víno. Ten dnešní příběh nemíří jen na hříšníky a zbožné Ježíšovy doby, ale na hříšníky a zbožné v každé době. Pro hříšníky je to dar změny, uzdravení, nabídka nového života, pozvání na oslavu, hostinu s Ježíšem. Pro zbožné je to taky pozvání na oslavu, hostinu s Ježíšem. A taky dar možnosti změny, uzdravení, nabídka nového života, který nebude strážce morálky, ale bude pomáhat Ježíšovi s hostinou v jeho království.

To ovšem znamená nevytrhnout si z Ježíše jenom kousek a nenašit ho na naše staré šaty. Neznamená to nové Ježíšovo víno cmrndnout do našich starých měchů. Nelibovat si v chuti toho starého dobrého zbožného vína, ale změnit se tak, že přijdeme na chuť tomu novému. K tomu se však musíme změnit, pozvání k tomu máme. Tak na zdraví a na život. S Ježíšem. Le chajim! Amen.

PÍSEŇ: S 224 *Novou píseň*

MODLITBA

Pane Bože,

prosíme tě za minulost, za to, co si z minulosti neseme jako kámen, který nás tíží a ničí. Prosíme o odpuštění.

Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme za přítomnost, prosíme o tvého Ducha k rozhodnutí pro lásku a k jednání v lásce. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě za budoucnost. Prosíme o tvou přítomnost a blízkost. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Pane Bože, prosíme za lidi, kteří ztratili blízkého člověka, kteří přišli o své milované. Prosíme tě za všechny, kdo trpí ztrátou lásky. Prosíme o tvou lásku a tvou naději. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Pane Bože, prosíme tě za lidi, kteří potřebují pomoc. Prosíme, buď s nimi. A prosíme za všechny, kdo pomáhají, kdo se starají o ty, kdo to potřebují. Buď s nimi. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Prosíme tě, otvírej srdce vděčnosti. Abychom vděčně přijímali všechno, co od tebe dostáváme. Abychom se vděčně drželi víry ve tvou milost, ve tvou lásku, ve tvou záchranu. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás.

Pane Bože, prosíme tě za tvou církev všude na světě. Prosíme tě za naši víru. Prosíme za naši lásku. Prosíme za naši naději. Proto k tobě voláme: Prosíme tě, Pane, vyslyš nás. **Otče náš...**

POSLÁNÍ: Fp 2,1-5

POŽEHNÁNÍ: Iz 43,1-3a

NEMUSÍME SE BÁT A DĚSIT

INTROIT: Ž 33,18–22

PÍSEŇ: NEZ 288 *Chvaliž Hospodina*

MODLITBA

Pane Bože,

jsme shromážděni před tvou tváří jako část tvé rodiny, jako tvoje děti. Děkujeme ti za tvou péči. Děkujeme za domov, ve kterém můžeme přebývat. Děkujeme za své rodiny. Děkujeme za rodiče, za děti, za partnery, děkujeme za bližní. Děkujeme za společenství sester a bratří ve sboru. Děkujeme, že nejsme sami. Chválíme tě za tvou dobrotu. Ty za námi přicházíš, jsi uprostřed nás, jsi s námi. Děkujeme, že k nám promlouváš, že nám nabízíš svou pomocnou ruku, která nás povede, ochrání, pohladí. Děkujeme, že na tvé slovo se můžeme spolehnout. Dávej nám otevřené uši, abychom uměli naslouchat. Dávej nám vnímavé srdce, abychom dovedli tvé slovo přijímat a dávej nám ochotu a sílu, abychom podle tvého slova i žili.

Vyznáváme, že máme malou víru, že se nedokážeme vždy řídit tvými radami, že vpouštíme do našich životů zlo. Prosíme, odpusť nám.

Daruj nám pevnou víru, provázej nás a naplňuj nás dobrým, abychom to dobré mohli i šířit kolem sebe.

Tebe chválíme a velebíme, nyní i na věky.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: 1Kr 3,3–15

PÍSEŇ: NEZ 63 *Hrad přepevný jest Pán Bůh náš*

KÁZÁNÍ

Základem kázání jsou slova z Žalmu 127, verše 1. a 2.

Milé sestry, milí bratři, stavitelé, strážní, my všichni jsme v tomto žalmu zahrnuti. Stavitelé stavějící domy, strážní bdící nad městy, lidé, kteří časně vstávají a trápí se nad

množstvím různé práce, aby se vše stihlo. To vše patří do života. Není to nic špatného.

Postavit dům, zařídit domov. To je velmi důležité. Mít své místo pod sluncem, své bezpečí. Místo, kde mohu být spolu se svými nejbližšími, kam se vracím, kde mohu odpočívat. Místo, kde jsem doma. Po tom jistě každý touží.

Město strážené strážným. To je také místo bezpečí, odpočinku. Místo, kde lidé mohou klidně spát, protože strážný za ně bdí. Spící se nemusejí bát náhlého nebezpečí, které by nastalo ve chvíli, kdy mají oči zavřené. Zároveň to je místo, kde se lidé nemusejí bát chodit venku. Strážný bdí, ostatní mohou pokojně žít, pokojně pracovat.

Časně vstávání, dlouhé vysedávání, snažení, pachtění, práce a starosti. I to naplňuje život mnohých z nás. Práce je součástí lidského života, není to prokletí. Přináší plody.

Ve 127. žalmu však slyšíme trojí „nadarmo“. Nadarmo se namáhají stavitelé, nadarmo bdí strážný, nadarmo časně vstávajíte... Jak tomu máme rozumět? Je tedy to vše slepá ulička? Máme v životě usilovat o jinou cestu? Máme to vše, o čem jsme mluvili před chvílí, opustit?

Nikoli. Ale jen naše budování, bdění, pachtění nestačí. To nám říká žalm. Víra není jen na neděli. Nepatří jen do kostela. Víra se týká celého života. Ono trojí „nadarmo“ odmítá lidské úsilí, které nepočítá s Hospodinem. Tedy lidské úsilí, které si vystačí samo. V Boha nevěří, s Bohem nepočítá, přímo ho škrtno, popřelo či vykazalo někam daleko, aby se neprojevoval v životě, aby život neovlivňoval.

Taková cesta je možná. Mnozí tak žijí – jakoby Boha nebylo. A žije se jim dobře. Dnes. Ale bude to tak stále? Bude to tak až na věčnost? I v Bibli máme příklad takového marného počínání. Můžeme se o něm dočíst hned v první knize Bible, v knize Genesis (11,1–9). Tam se našli stavitelé, kteří chtěli vybudovat město, postavit velkolepou věž, jejíž vrchol bude až v nebi: „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi.“ (Gn 11,4) Stavitelé bábelské věže sledovali jen vlastní zajištění, chtěli si učinit jméno. Víme, jak jejich snažení dopadlo. Pravým opakem, než oč usilovali. Jejich dílo bylo rozbořeno, jazyky zmateny, byli rozptýleni.

Slova žalmu nás odkazují k Hospodinu, k Bohu živému, který chce být se svým lidem. V sobotu, v neděli, ale i v pondělí, úterý, každý den. Chce být se svým lidem a být jejich ochráncem i dárce požehnání. Bůh chce být s námi. Každý den, každou chvíli. Je náš Stvořitel, náš Otec. Zahrnuje nás otcovskou láskou, která nás provází, ochraňuje.

Známe to ze svých životů. Rodiče stále vidí ve svých synech a dcerách své děti. Mají o ně zájem. Touží po tom, aby se jim vedlo dobře. Snaží se jim být pomocí. Pro rodiče dítě nikdy není dost velké, dost staré, dost dospělé. Stále to je jejich dítě. Trápí je jeho neúspěchy, radují se z jeho úspěchů, bolí je jeho nemoci, rádi by ji vzali na sebe. Tak to mnozí rodiče cítí.

Oč více to takto cítí Bůh, který miluje všechny (i ty ztracené, vzpurné, i ty, kteří se ho zřekli, i ty, kteří o něm nevědí). Všichni jsme jeho, všechny nás má rád. A jdeme-li životem špatnou cestou, cestou vedoucí k smrti, tak ho to trápí. To není jeho vůle. Smrt není Boží vůle. Jeho vůle je život, život věčný.

Když Bůh vyvedl svůj lid z Egypta, provázel je cestou pouští. Ve dne jako sloup oblakový, v noci jako sloup ohnivý (Ex 13,21.22). Byl se svým lidem. Zajišťoval je vodou, manou, svou přítomností. A tak, jako on miloval svůj lid, chtěl, aby i lid miloval jeho. Aby ho lidé v lásce následovali, aby se řídili jeho radami, doporučeními, příkázáními. Příkázání byly jako směrovky na cestě, které ukazují cestu vedoucí k životu. To vše Bůh daroval lidem z lásky. I tu poslušnost chtěl z lásky. (Jako rodič chce poslušnost od svého dítěte – z lásky, aby si neublížilo.) Poslušnost není slabost. K uposlechnutí je často třeba velké síly, odhodlanosti, vytrvalosti. Neposlušnost je snadná, snazší.

Bůh nás provází. Chce být s námi. Milému svému dá spánek či sen (jak překládají Kraličtí). Sen byl také prostředek Božího sdělení, orákula. I o takových událostech můžeme v Bibli číst.

V Genesis v 28. kapitole čteme o Jákobovi, který utíká před rozzlobeným Ezauem, před bratrem, kterého připravil lstí o otcovské požehnání. Když na útěku ulehл a usnul, Hospodin k němu promluvil: „Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil.“ Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!“ Jákob, i když učinil zlou věc (okradl bratra), i když byl na útěku z domova, přesto slyší Boží

slovo, Boží příslib. Bůh bude s ním všude. Bude ho provázet i v cizí zemi. Bude ho učit – spolehnouti na Boha, pokoře, odpuštění. Bude ho provázet na všech cestách. A nakonec ho bude provázet i ve chvíli, kdy se Jákob bude vracet, kdy bude prosit bratra o odpuštění, kdy prožijí smíření.

Ve čtení jsme slyšeli i o snu krále Šalomouna, ve kterém rozmlouval s Hospodinem. A mohli bychom najít i další příklady. Svým milým Bůh dopřává z milosti vše, i sen, odpočinek a pokoj. A to právě v té chvíli, kdy se jiní vyčerpávají marným úsilím. Nedověra, bojící se budoucnosti a snažící se zajistit se sama před každou nesnází, vede k úzkosti, která klidný spánek ničí.

Bůh však je připraven nás provázet i dnes. Ježíš, když se loučil se svými učedníky, předtím, než za nás zemřel, řekl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“ (J 14,23) A dále řekl: „Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí!“ (J 14,26.27)

Nemusíme se bát budoucnosti. Nemusíme se snažit zajistit sami. Nemusíme spoléhat jen na své možnosti. Jsme Boží děti. Víme o Bohu Otci, o jeho lásce, o jeho péči, o jeho pomoci. Nemusíme se bát a děsit, ale můžeme přijmout Boží náruč, která nás obejmě, ochrání, ukolébá a dopřeje i pokojný spánek.

Připomeňme si ještě jednou Ježíšova slova: „Svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí!“ (J 14,27) Amen.

PÍSEŇ: NEZ 28 *Hospodin ráčí sám pastýř můj býti*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Pane Bože,

prosíme tě za lidi bez domova; daruj jim místo na zemi, kde budou moci spočinout.

Prosíme tě za lidi bez lásky; dej jim prožít blízkost druhého, přijetí, pomoc.

Prosíme za lidi, kteří jsou svázáni sobectvím a nenávistí; dej jim okusit radost z

dávání, sílu odpuštění.

Prosíme za lidi, kteří ztratili chuť žít; daruj jim naději, která vidí dál a víc, než co přináší přítomná chvíle. Prosíme za lidi, kteří trpí bolestí; uzdrav jejich tělo, duši i ducha.

Prosíme za všechny, kteří se staví na stranu života, kteří léčí, ošetřují, pečují, jakkoliv pomáhají. Dávej jim mnoho sil, trpělivosti a vytrvalosti, daruj jim i odpočínutí.

Prosíme, pomoz tam, kde naše lidské síly nestačí. Postav se proti zlu, nemoci, smrti. Prosíme, pomoz.

Vyslyš nás, když k tobě voláme jako tvoje děti: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: J 14,1-6

POŽEHNÁNÍ

Vidoucí Bože, požehnej nám, aby tě naše oči poznaly. Slyšící Bože, požehnej nám, aby naše uši slyšely tvůj hlas. Provázející Bože, požehnej nám, abychom zůstali na tvých cestách. Milující Bože, požehnej nám, aby mnozí lidé cítili tvoji lásku. Blízký Bože, požehnej nám a daruj nám pokoj a radost. Požehnej vám dobrý Bůh: Otec, Syn a Duch svatý. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 717 *Tvá, Pane, láska nám sílu dává*

OTČE NÁŠ

POZDRAV

Milost vám a pokoj od Boha otce našeho a Pána Ježíše Krista.

INTROIT: Ž 67,4–6

PÍSEŇ: NEZ 81 *Ó Pane, smiluj se nad námi*

MODLITBA

Dobrotivý Otče v Ježíši Kristu,
tys nás shromáždil a postavil před svůj obličej, abychom se mohli společně
radovat ze společenství, které z nás tvoříš. Přicházíme před tebe i s našimi
obavami, že neobstojíme, když naše viny a hřích nám vytvářejí bariéru mezi
tebou i našimi bližními.

Odpusť nám vše zlé, čeho jsme se vědomě i nevědomky dopustili proti druhým,
a tím i proti tobě. Tvá přítomnost nás sbližuje a vyvádí nás z naší sobecké lásky
a otvírá oči pro svět, který jsi nám dal, abychom skutky i slovy v něm zvěstovali
tvou milost, dobrou zprávu, žes nás vysvobodil k úkolu, který pro nás máš
připravený.

Tvá láska nám dává sílu, energii a radost, které jsou nakažlivé a z našeho světa
činí svět tebou stvořený. Vždyť jsi ho stvořil ke kráse i k dobru.

Otvírej naše oči i uši pro své působení v Duchu svatém.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Ex 3,1–15

PÍSEŇ: NEZ 570 *Otče náš, milý Pane*

KÁZÁNÍ

Základem dnešního kázání je evangelium podle Matouše 6,9a.

Modlitba Páně je srdce zprávy o Ježíši, srdce evangelia. Vždyť modlitba je i střed Ježíšova
života. Ta byla jeho domovem. Zde byl s tím, koho nazývá svým Otcem. Sem se vracel,

odtud vycházel. V modlitbě si vyjasňoval, s čím přichází, po čem se ptá. Nabíral tam sílu od Boha pro druhé, jiné, ostatní. Kvůli ostatním se vydával k rozhovoru s Otcem. Ten ho zase posílal směrem k druhým, kteří představují nás všechny i dnes. Na své cestě je právě modlitbou posilován. A nám svou modlitbu nabízí. Nejprve učedníkům a přes ně nám.

Dejme se jí vést a pusťme se do přemýšlení o ní. První slovo modlitby není nadpis, ale oslovení. To „Otče“ nás obrací tváří v tvář Otci Ježíše Krista. Ať už se modlíme o samotě, nebo ve společenství s druhými. My lidé stojíme před jedním Otcem a lidskými slovy k němu voláme.

Způsob, jakým vyjádříme, kým pro nás je, obsahuje zájmeno „náš“. V modlitbě nejsme před Bohem sami. Vždy jsme spolu s druhými. Modlitba v nás a přes nás tvoří lidské společenství, které Boha nazývá naším Otcem. Bez tohoto společenství není život s Bohem možný. V modlitbě Páně si to uvědomujeme, modlitba sama toto společenství tvoří. I nám se stává srdcem, vnitřkem života, protože nás směřuje k druhým, k těm okolo nás. Naše vlastní modlitba se stává modlitbou přímelnou. A tak středem našeho života jsou ti druzí. Nikoli peklem, jak tvrdil jeden francouzský filosof. V jejich tváři a v našich činech k nim obrácených uvidíme sami sebe, jací jsme a jak se na nás dívá náš nebeský Otec.

Třetí slovo v modlitbě je vztažné zájmeno. Otec, „který“ je náš, je zároveň i jiný. Přesahuje nás, sahá po nás i přes nás, je nad námi i hluboko v nás, až pod naším srdcem, pod hlubinou, kterou máme v našem vědomí, podvědomí i nevědomí. Ještě když jsme byli v životě své matky, on o nás věděl. Znal se k nám. Od těch dob má k nám vztah a poutá nás k sobě, i když my nevědomky chceme jeho pouto strhnout. Chceme se postavit na vlastní nohy, on nás však postavil na svou cestu a drží při životě. My jsme jeho a on je v nás. A to svým slovem, kterým odpovídá na naše oslovení.

Otče, který jsi, je v přímém protikladu k oslovení Bože, který nejsi. Vždyť otázka, zda Bůh je, nebo není, nás zavádí špatným směrem. Obráťme se od této otázky směrem k oslovení modlitbou. Pohleďme vzhůru, obraťme oči k tomu, který je, a my mu můžeme říkat: „Ty jsi!“ On je právě v našem oslovení. Nemáme říkat: „Bůh je“, ale přímo ho oslovit, vyvolat do naší přítomnosti a současnosti.

Kdo je ten oslovitelný? Kde je možné ho potkat? No, právě v modlitbě! On je pro nás. Právě proto mu můžeme říct: „který jsi“. Je přítomen nám, právě v tom okamžiku, kdy ho oslovujeme. Vyvolává sebe k bytí pro nás.

Kde je Bůh? Přece uvnitř, v modlitbě. Tam se setkává s Ježíšem, a když nás Ježíš učí modlitbu, tak nás také v modlitbě potkává. Modlitba je náš střed, náš vnitřek. Ježíš na jiném místě Nového zákona radí, abychom se modlili v komůrce, tam, kde je nám to nejvlastnější, ne na ulici jako pokrytci, kteří chtějí být za své modlitby chváleni. I Ježíš ke svým modlitbám chodil na pustá místa. A když prosil učedníky v zahradě Getsemanské, aby při jeho modlitbě s ním bděli, oni usnuli. Zůstal sám, a přece ne sám, ale v rozhovoru se svým Otcem. Od Otce se jeho život odvíjel, od něho přišel, k němu šel. A jeho Otec ho ve vzkříšení naší víry poslal k nám.

To, že jeho život byl v Bohu, vidíme i v posledním slovu oslovení: „*Otče náš, který jsi v nebesích.*“ Židé z cudnosti a úcty neříkali „Bůh“, ale nebe nebo nebesa. Ježíš při učení modlitby začínal „Otče“ a první větu končí nebesy. Bůh vyvolaný z nebes, ze svého středu, srdce, své lásky a milosrdenství k nám, není unavený stařík, který už jen pospává na nebesích. On odpovídá na naše vyznání, prosby, díky. Bůh, který vystupuje z nebes a sestupuje k nám, jednotlivě a zvláště do společenství, kde se nad námi i s námi raduje.

A tak se nebojme vyvolávat našeho Otce do svého života. Proto Ježíš nás naučil modlitbu jako náš bratr a přítel. V Duchu svatém se ji můžeme modlit. Bohu Otci buď dík a chvála. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 284 *Nuž Bohu děkujeme*

MODLITBA

Hospodine, Pane náš,

tys zjevil svou lásku k lidem tím, že jsi k nám poslal svého Syna, aby ji zpodobil svým životem, učením, modlitbami. Stával se posilou nemocným i hříšným.

Pro něho tě prosíme, ani dnes neopouštěj svůj svět, který sis zamiloval. Svět nemocný nejen nemocemi tělesnými nebo duševními, ale nemocný nenávistí, zlobou, násilím.

Přimlouváme se za ty, kdo trpí válkou, kteří před ní utíkají a ztrácejí svůj domov, kteří se brání válečným zločinům a nechtějí dopustit, aby svět byl jen pro mocné, pro násilníky. Přimlouváme se za lidi na Ukrajině.

Za sebe tě prosíme, aby naše srdce nekornatěla a nestávala se bezcitným kamenem vůči těm, kteří od nás žádají pomoc.

A za tvé království prosíme slovy tvého Syna: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: 1Te 5,15-22

POŽEHNÁNÍ: 1Te 5,23

PÍSEŇ: NEZ 418 *I když se rozcházíme*

SLUHA DVOU PÁNŮ

INTROIT

Chvalte, Hospodinovi služebníci, chvalte jméno Hospodina! Jméno Hospodinovo buď požehnáno nyní i navěky.

PÍSEŇ: NEZ 277 *Chval Pána svého písni*

MODLITBA

Pane náš a náš nebeský Otče,
před tebou se v tento čas ztišujeme. Tebe chceme chválit, na tebe se soustředit. Přicházíme z rozličných míst, z různých situací, s různým očekáváním. Někomu je dobře, radostně, je spokojen, zdrav. Jiný je sevřen obavami, další je nemocný, jiný nespokojený, smutný.

Ty ale dopředu nikoho nevyklučuješ ani nepreferuješ. Jsi připraven na naše slabosti i nejistoty právě tak jako na naši spokojenost. Dokážeš přijmout každého. Pro každého může zaznít potřebné a podstatné slovo.

Bože, děkujeme, že k nám promlouváš. Tvůj tichý hlas zaslechneme, jestliže ztlumíme své vlastní já. Když se pokusíme soustředit. Když se vnitřně otevřeme tobě i tomu, co od tebe přichází. Děkujeme tak za slovo Písma, které smíme otevírat a dozvídat se z něj svědectví o tvé dobrotě a lásce.

Děkujeme za různé lidi, se kterými zažíváme tvou blízkost. Děkujeme za církev, za tento sbor i ostatní sbory, kde se naplňují tvoje záměry, kde se uskutečňuje závdavek tvého království. Jsme vděční za všechno, co nás v našem životě k tobě přiblížilo.

A děkujeme, pokud jsme z toho načerpaného, získaného, mohli něco předat dál, o něco se podělit, nenechat si dobré jen pro sebe. Děkujeme, že i dnes nás chceš zahrnout svým svatým Duchem. Že i dnes bude tvoje láska a milost při díle.

Amen.

PÍSEŇ: EZD 610 *Kéž bychom to uměli*

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: 1Tm 2,1–8

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v Lukášově evangeliu 16,1–15.

Podobenství o nepoctivém správci z Lukášova evangelia nás umí provokovat. Říkáme si, jak je možné, že zde onen pán, který přišel o svůj majetek dokonce dvakrát po sobě, chválí toho zloděje? A tím spíš nás celá situace rozčiluje, když si uvědomíme, že oním pánem v podobenství by mohl být sám Bůh. Jakže? Sám Bůh chválí nepoctivce? Tohle nám nejde na rozum.

Čemu rozumíme dobře, je začátek příběhu. Bohatý vlastník majetku, který má správce, zjistí, že s jeho majetkem je špatně nakládáno. Vinen je správce. Je předvolán a je mu sděleno, že správcem být už nemůže. Má samozřejmě složit účty, předat klíče, razítka, pokladnu, přístupová hesla. Bude končit, to je jisté, ale toto všechno ještě musí udělat. A správce tohoto krátkého časového okénka před svým koncem využije. Mohl možná utéct, ale tím by si nepomohl. Jak sám říká, „není na práci“. V řečtině a v poznámce pod textem stojí „kopat nemohu“. Žebrat se stydí. Také je vám ten člověk protivný? Můžeme rozumět, že nemůže dělat těžkou práci, ale snad by sehnal něco lehčího. A kdyby ne, proč by se tedy nemohl posadit do městské brány a žebrať? Takové výmluvy a vykrucování. Už toto je nepříjemné, ale bude to ještě horší. Přichází vykutálený nápad. Něco si už nahrabal předtím, jenže o to asi při skládání účtů přijde. Ale zkusí si zavázat dlužníky svého pána. Využil svých znalostí, zneužil svého postavení a obral svého pána o další prostředky. Tentokrát ne sám za sebe. Nepoctivé zisky měli s jeho pomocí další. Byla tu šance, že se na to nepříjde, že potom vděční dlužníci alespoň něco bývalému správci utrousí. Hezky vymyšleno.

Jenže se to neutají. Pán se o čacchrech svého odvolaného správce dozví. A my se možná těšíme, že teď s ním teprve zatočí. Jenže ono nic. Místo setnutí hlavy, místo okamžitého vězení zazní pochvala. Jednal jsi prozíravě. I nespravedlivým mamonem si lze získat přátele. Nemá asi smysl spekulovat o kvalitě takového přátelství, ale je to určitě tak. Celý systém korupce na tom funguje. Při získávání zakázek jdou statisíce i miliony do kapes tzv. přátel, kteří někde něco zařídí, kteří posunou věc dopředu, zajistí souhlas, podpis, razítko. I cizí mocnosti u nás verbují své pomahače, jak jinak než nespravedlivým mamonem. Svě by o tom mohli povědět různí proruští pohůnci v některých politických

stranách i na sociálních sítích a jinde ve společnosti. Opravdu budou ti, kdo si získávají nespravedlivým mamonem přátele, přijati do věčných příbytků? Kdybychom se zastavili zde, kdybychom nečetli dál, byli bychom právem zděšeni. Podobenství má ovšem jiný smysl. Tématem této první části je totiž prozíravost.

Ježíš chce tímto vyprávěním ukázat, jak umí být i kdejaký šejdír prozíravější než ten, kdo chce mířit k Bohu. Schopnost přemýšlet. Najít řešení situace. Dát si dohromady jedna a jedna. Udělat si plán, který může vyjít. Kolikrát se stává, že právě ta „dobrá“ strana v tomto nejedná s prozíravostí. Kolikrát se církev zabývá tématy, která nejsou aktuální. Když lidé potřebují vyřešit sociální problémy, související s drahotou, my budeme utrácet čas i peníze reorganizacemi seniorátů. Na Ukrajině se bojuje, umírají tam lidé a západní společenství se sice shodne na potřebě pomoci, ale ne na takové, která by ukončila válku dříve. Bude se spekulovat, jaký dolet mohou mít dodávané rakety, jestli je pancíř na německém tanku už moc odolný a nad jeho dodávkou by se agresor rozčílil.

Zpět ale k tomu důležitému – jde o prozíravost. I synové světla mohou a mají být prozíraví. Smíme a máme si dobře rozvážit, jak fungovat, jak žít. A co je možná nejdůležitější – i peníze, které jsou v tomto Ježíšově vyprávění tak trochu „fuj“, se mohou použít správně. Máme možná tendenci nahlížet na majetek skrz prsty, ale když se využije správně, získá nám přátele a dá se s tím udělat něco dobrého. A to nakonec může Bůh ocenit i těmi věčnými příbytky. Ještě více po lopatě – Bůh nechce říct, že si onen nepoctivý správce získal věčnost svým mrzkým jednáním, svým okrádáním svého pána, svým pletichařením a šmelením. Chce se tu ale říct, že je dobré být prozíravý a že i s penězi se dá něco dobrého podniknout. I když se na peníze někdy díváme s podezřením a skrz prsty či jako na nutné zlo.

Samotné podobenství o nepoctivém správci se nám více rozkryje ve chvíli, kdy čteme dál. Navazující oddíl „O majetku“ totiž nepřipouští dojem, že by nepoctivost a nečestnost byla oceněna. Naopak, zřetelně jsme slyšeli: „Kdo je v nejmenší věci nepoctivý, je nepoctivý i ve velké. Jestliže jste nespravovali věrně ani nepoctivý majetek, kdo vám svěří to pravé bohatství?“ A argumentace se posouvá k jasnému sdělení – nelze sloužit dvěma pánům. Nelze sloužit Bohu i majetku. To samozřejmě zamrzí, protože jsou jistě i ti, kdo právě tohle vidí jinak. Jsou křesťané, kteří dokonce spojují svůj ekonomický úspěch s Božím požehnáním. Podle Ježíše to tak není. Ale ani Ježíš nevylučuje dobré využití peněz. Ani

on si nemyslí, že bychom se měli nějak odpoutat od zbytku společnosti. Sloužit ovšem dvěma pánům nelze.

V jednom z cyklů perikop končí čtení právě zde. Jenže ani to není vyčerpávající pro vysvětlení, a hlavně pro pochopení, oč tu jde. Ve čtrnáctém verši se totiž teprve dozvídáme, že to všechno slyšeli farizeové, kteří měli rádi peníze a kteří se Ježíšovi posmívali. Zvláštní pohled na farizee. Víme, že patřili ke zbožným, víme, že se snažili o plnění zákona Božího. Víme, že dbali na formu. Na dodržování pravidel. Zde slyšíme o jejich lásce k penězům. Sdělení určitě neplatí obecně. Ale zřejmě právě v tu chvíli byli takoví farizeové v Ježíšově blízkosti. A jistě také ne všichni farizeové se Ježíšovi posmívali. Ale právě tito ano. Je proto také možné pochopit celý příběh ještě jinak:

Nepoctivý správce z našeho podobenství reprezentuje farizee, kteří zašantročili Boží majetek. Poztráceli citlivost pro potřeby druhých lidí. Ztratili schopnost odpustit. Všechno chtěli urvat jen pro sebe. Tahle jejich nepoctivost ale vyšla najevo a pán vyhlásil, že nemohou být dál správci. Střežili Boží poklady, ale nejednali s nimi dobře. Ještě je ale moment, za který mohou získat pochvalu a snad i věčný příbytek. Mohou najít v sobě tu ztracenou schopnost odpuštění – kdybychom totiž pochopili ono přepisování výše dluhu v tom smyslu, že jde o odpuštění dluhu, který máme my lidé vůči Bohu. Jestliže budou konečně milostiví jako je milostivý Bůh. To umí otevřít cestu k věčnosti.

Náš dnešní postoj k textu je jasný. Smíme být věrnými správci Božího majetku, Božího království. Užitek tohoto království nepatří jen nám, patří všem. Nezaměňujme věci lidské za Boží. Netvrdme, že jde v životě jen o peníze. Nemějme na prvním místě majetek, levný plyn, plné břicho a 26 stupňů v bytě, ale ceňme si skutečného přátelství, lásky, milosrdenství, odpuštění. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 246 *Pane, dnešek je den chvály*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Jednotlivé prosby zakončíme společným „Prosíme tě, vyslyš nás“.

Prosíme za tento sbor, za naši církev i za nás jednotlivě – ať se držíme tvého příkladu v lásce k druhým, ať čerpáme z tvého pokladu milosti a rozdáváme z něho...

Prosíme za lidi, kteří jsou sevřeni úzkostmi a strachem – z nemoci, z chudoby, z války, z osamělosti...

Prosíme za úspěch všech dobrých snah, za zdar pro plány, které mají smysl, za úspěch vojenských operací, které nás zbaví tyranů...

Myslíme na pošramocené vztahy a rozhádané rodiny. Prosíme vstupuj ty sám tam, kam naše pomoc nedosáhne...

Myslíme na naši planetu, která trpí pod tlakem různých fabrik, dolů a provozoven, které vytvářejí nespravedlivý mamon...

Myslíme na vymírající živočišné druhy, na mizející rostliny, na to všechno, co jsme fatálně poškodili...

Prosíme za to, abychom měli sílu zůstat na tvé straně. Ať se nenecháme zlákat ke zlému. Ať nás nepodplatí mamonem, mocí či jinými lákadly. **Otče náš...**

POSLÁNÍ: Am 8,4-7

POŽEHNÁNÍ

Ať Hospodin ti žehná a chrání tě, ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv, ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.

PÍSEŇ: NEZ 594 *Skloň se k nám svou milostí*

PODOBENSTVÍ O RADOSTI

POZDRAV

Milost našeho Pána Ježíše Krista a láska Boží a přítomnost Ducha svatého se všemi vámi.

INTROIT

Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratří bydlí svorně! Jako výborný olej na hlavě, jenž kane na vous, na vous Áronovi, kane mu na výstřih roucha. Jak chermónská rosa, která kane na sijónské hory. Tam udílí Hospodin své požehnání, život navěky.

PÍSEŇ: NEZ 289 *Tebe, Bože, chválíme*

MODLITBA

Pane, denně máme tolik příležitostí k radosti a k vděčnosti.

Prosíme, otevírej nám oči, abychom si toho všimli. Děkujeme ti, že jsi nás pozval k svému dílu.

Děkujeme ti za bratry a sestry, které jsme směli poznat jako spolupracovníky na tvé vinici. Děkujeme za naději, kterou se každý den smíme obnovovat.

Prosíme, přicházej mezi nás i mezi všechny lidi na celém světě, kteří se v tuto dobu scházejí k bohoslužbám.

Daruj nám to, co nás povzbudí, posílí a povede dál v našich životech.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Mk 10,24–31

PÍSEŇ: S 119 *Jedno jsme v Duchu svatém*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v Matoušově evangeliu 20,1–16.

Mistře, kdo vůbec může být spasen? Kdo může vstoupit do království Božího? To je otázka, která zazní v rozhovoru Ježíše se svými učedníky. Kdo má šanci? Kdo má naději? Ale není to otázka tak docela nevinná. Hned vzápětí Petr řekne: Mistře, my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou. Je to vlastně nejstručnější definice víry: Opustit a následovat.

Pokud se chceme někam vydat na cestu, je potřeba napřed opustit svůj domov. Stejně je to, když člověk hledá odpovědi na důležité otázky svého života. Je potřeba vykročit do neznáma. Opustit jistou půdu – svých názorů, svého komfortu. Vydat se na cestu hledání, otázek a taky důvěry.

Tohle všechno apoštol Petr udělal. Vzdal se rybářského řemesla. Někoho totiž potkal. A ten někdo mluvil o přicházejícím království. O skutečnosti, která promění život člověka i realitu tohoto světa. To Petra zaujalo stejně jako stovky a tisíce jeho současníků.

Možná cítil, že v jeho životě něco chybí. Možná se pozastavil nad světem kolem nás, který má k dokonalosti daleko. Možná, že zatoužil po něčem, co dává životu smysl. Jenže taky pochopil, že nestačí o tom jen mluvit nebo přemýšlet. Že je potřeba se osobně nasadit. Vyjít. Ale na takové cestě důvěry mohou přijít také pochybnosti. Úzkost a otázky. Právě v takové chvíli se apoštol Petr ptá: „Co z toho budu mít? Všechno jsem dal, a co z toho?“

Učedníci by chtěli nějakou záruku, nějakou odměnu za to všechno, co obětovali svému učiteli. A vlastně proč ne. Je to přece docela běžné – když člověk něco obětuje, investuje – čas, peníze, vlastní pohodlí, sílu, nápady – má nárok na odměnu.

Ježíš Petra neumlčí. A mluví o odměně – každý, kdo opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole pro mé jméno, stokrát víc dostane, a ještě k tomu bude mít podíl na věčném životě.

Mluví ale i o pronásledování, které učedníci mohou zažít a celé to zakončí podivnou větou – mnozí první budou poslední a poslední první. Nakonec vypráví příběh, který nás, co se týče odměny, může dost rozhodit.

Ten příběh je o nádenících, kteří postávají na tržišti. Nádeník je ten, kdo má práci „na den“. Nic pravidelného. Proto stojí na tržišti. Aby ho právě dnes někdo najal. Aby nasýtil sebe i rodinu. To tržiště je něco jako starověký úřad práce.

A opravdu přichází nějaký pán – ty, ty a ty půjdeš na mou vinici. Dostanete denár – obvyklá odměna za jeden den. A jdou. Ale za pár hodin je tu pán znovu. Zřejmě je práce víc, než se zdálo. „Dostanete, co bude spravedlivé.“ A znovu v poledne a ještě jednou. A

jako úplný extrém – najme ještě posledních pár dělníků úplně večer. Asi je to potřeba. Nevíme, na vinici se nepodíváme. Jenom do kanceláře předáka, který má na starosti výplaty. Podle podivného přání – vypláceni jsou napřed poslední. Měli dostat co je spravedlivé. Co jim asi běží hlavou? Kolik je denár bez jedné čtvrtiny? Kolik si asi tak můžu vydělat za jedinou hodinu?

Když dojde na vyplácení, dostanou ti poslední denár. A počty se obrátí – když pán platí denár za hodinu, kolik dostanu za 3, 6, 9 hodin? Kolik denárů za celý den práce? Ale jak výplata pokračuje, ten jeden denár dostanou všichni.

No nenaštvalo by vás to? Zkuste si to představit. Kdybyste dostali stejnou výplatu jako kolega, kterého přijali minulé úterý. To je přece nespravedlivé. Co by to asi tak udělalo s produktivitou práce v podniku, kde by všichni dostávali stejně bez ohledu na množství a kvalitu odvedené práce. Odměnu bez ohledu na to, jestli do práce vůbec přišli. Proč se snažit, když je odměna stejná?

A tak to vyprovokuje rozhovor. Jen nevím, jestli ty dělníky uspokojil. „Můžu si se svým majetkem dělat co chci,“ řekl jim ten pán. „Závidíš snad, že jsem dobrý? Rozhodl jsem se, že vám dám všem stejně.“

Může to takhle fungovat? Chceme možná zavrtět hlavou. Odměna za výkon by přece měla být adekvátní. Zkusme si ale vzpomenout, že to přece není vždycky pravda. Copak jsme neudělali něco dobrého pro druhého bez nároku na odměnu? Copak nejsou celé oblasti našeho života, třeba v rodině, kde nepočítáme, co získáme, když něco uděláme pro druhého? Copak jsme nevěnovali svůj čas a prostředky něčemu jen tak pro radost, pro potěchu lidí kolem sebe, dobrovolně, z přátelství, z lásky? Pokud bychom v životě dělali věci jenom z kalkulu, s otázkou „co z toho budu mít“, nebyl by takový život jedna velká noční můra?

Je v tom zároveň odpověď na Petrovu tu otázku „My jsme opustili všechno a šli jsme za tebou! Co tedy budeme mít?“ Budete mít radost ze společenství lidí, kteří věří, že navzdory rozdílům k sobě patří jako bratři a sestry. Lidí, kteří na sebe myslí, kteří si pomáhají, učí se navzájem přijímat i s různými chybami. Kteří při sobě stojí při všech těžkostech života. Myslí nejen na sebe, ale pokoušejí se to dobré vnášet i do světa kolem

sebe. Něco dávají, obětují, a nechtějí za to nic zpět. To je církev. Takhle jí rozumím a taky ji tak každý den zažívám.

Ježíš neslibuje život bez problémů – vždyť mluví i o opuštění nebo i pronásledování. Slibuje ale, že v těch problémech člověk zažije Boží blízkost a solidaritu druhých. Je to tak vždy? Je církev bez chyby? Jistě že ne. Vždyť i ten příběh mluví o závisti, že nebyl dostatečně oceněn můj výkon, o naštvanosti, že jsem nedostal hojnější odměnu.

Ale církev je taky společenství, které si chce tenhle příběh připomínat – připomínat si, že jsou věci, které se neodvíjejí od výkonu. Připomínat si příběh o tom, že spoléháme na Pána, u kterého spravedlnost souvisí s milosrdenstvím. Který všem, které přijal, chce dát, co potřebují k životu bez ohledu na zásluhy.

Je to vlastně příběh o radosti. Radosti těch, kteří se už nepoflakují po tržišti v obavách, jestli ten jejich den bude mít nějaký smysl, jestli nebude úplně plonkový. O radosti, že se můžu podílet na něčem, co má v tomhle světě budoucnost. O radosti, že se smím účastnit Božího království, které je dobré a mění náš život i svět kolem nás. Že máme podíl na evangeliu, které osvobozuje, dodává sílu a odvahu. A to vše v naději, že den mého života neskončí v marnosti, ale v setkání. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 683 *Až doposud nás provází*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Pane, ty jsi spravedlivý, u tebe je právo, ty jsi pravda.

Prosím tě, ukaž nám, co máme dělat, a dej nám k tomu odvahu a sílu. Ty víš, kde je místo v životě pro každého z nás. Dej, ať je objevujeme jako tvou vinici, na níž pracovat dává smysl a je to radost.

Prosíme tě, dej, ať se s druhými lidmi věčně neporovnáváme. Prosíme, pomoz nám oprostit se od věčného přepočítávání, kolik kdo udělal a udělat mohl a kolik jsem udělal já a co jsem za to dostal.

Prosíme tě, pomoz nám, ať jsme ti vděční za to, co nám denně dáváš, bez ohledu na to, co dostávají druzí. Ať nepošilháváme po situaci a majetku druhého. Ty dáváš každému dost. Jsi spravedlivý.

Prosíme tě, ať společenství církve prožíváme jako velký dar, který bychom jinde nenašli. Dej, ať náš sbor je jako znamení tvého království v tom, co může zakusit už dnes. Ať nás těší práce pro tebe i pro druhé lidi.

Prosíme tě za ty, kteří stojí na okraji, kteří ještě nenašli své místo a uplatnění. Pomoz nám, ať je umíme pozvat a potěšit setkáním.

Prosíme tě za všechny ztrápené a trpící. Za všechny, kteří tonou v beznaději. Ať je smíme vést ke světlu.

Společně k tobě voláme: **Otče náš...**

PÍSEŇ: S 175 *Pane, při nás buď*

POSLÁNÍ

Když jste nyní přijali pravdu, a tak očistili své duše k nepředstírané bratrské lásce, z upřímného srdce vytrvale se navzájem milujte.

POŽEHNÁNÍ

Bůh naděje nechť vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, aby se rozhojnila vaše naděje mocí Ducha svatého.

PÍSEŇ: NEZ 247 *Ve tvém jménu, Pane náš*

BERÁNKOVO VÍTĚZSTVÍ

INTROIT

Tvoje milosrdenství buď, Hospodine, s námi; na tebe s důvěrou čekáme!

PÍSEŇ: NEZ 94 *Věčný Bože, silný v boji*

MODLITBA

Hospodine, naše víra nebývá chrabrá, ale chabá. Bojíme se spousty věcí: Bojíme se o sebe, o sbor, o svou rodinu. Dohání nás minulost a bojíme se budoucnosti. Prosíme, dej nám odvahu víry, abychom se dokázali postavit čelem tomu, co se nám zdá silnější a mocnější, než jsme my sami. Což může být i pravda, ale my přece žijeme ve jménu Hospodina, Boha zástupů.

Pane Ježíši Kriste, to nejtěžší jsi za nás vzal na svá ramena a vstoupil jsi do společenství lidí. Svě učedníky jsi povolal, poslal a také těšil. Buď útěchou našeho života a radostí společenství církve.

Duchu svatý, zmocni Kristovu církev, aby nemalomyslněla. Buď jí přítomen dnes i zítra.

Všemohoucí, ty, který odpouštíš hřích, přikryj nás svou milostí.

Amen.

ČTENÍ PÍSMÁ SVATÉHO: Zj 5,1-10

PÍSEŇ: NEZ 303 *Moudrosti poklad z nebe*

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v První Samuelově 17,32-40.

Milí bratři a milé sestry, každý z nás má svého Goliáše, svého protivníka. Goliáš je možná vyšší než my nejenom o hlavu, ale i o dvě hlavy, možná je vyšší o celou naši délku. Goliáš je moderní zbraň moderní doby, má všechny moderní vymoženosti, na které nestačíme. Má štít, má pancíř, má kryté holeně až dolů k zemi, takže mu nemůžete ani okopávat kotníky, má přilbici, má zbroj, má meč a má kopí (ze železa) té nejlepší kvality. Má

štítonoše. Bible to nevypočítává jen tak pro nic za nic, chce, abychom si uvědomili, jaká převaha proti člověku může stát.

Pelištejci byli o celou epochu dál, překvapivě jakoby už v době železné, zatímco Izraelci se potloukají v době bronzové. Kdo ví, jestli vůbec. Izraelci neměli kováře, meč měl jenom Saul a Jonatan.

David přijde za Saulem a říká mu důležitou věc – ani v takové situaci, kdy se proti tobě valí taková síla, ani v takové situaci nelze klesat na mysli. Právě to nás často přepadá: „Na to nemám sílu, to nezvládnou, je toho na mě moc.“ Inu, i nám by David, miláček Boží, zřejmě řekl: „Nemůžeš klesat na mysli.“ David nemá jediný předpoklad, proč by měl v bitvě uspět, a přesto se odváží odpovědi: „Já půjdu, abych ten boj vybojoval – za tebe i pro tebe, za své bratry, za celé vojsko.“ Je to zástupný boj, David je šampion svého krále, bude se za něj bít. Mladíček nádherného vzhledu, ale kolik mladíčků nádherného vzhledu se na bitevním poli proměnilo v odporné mrtvoly. Existuje dokument o Velké válce a jmenuje se „Nikdy nezestárnou“. David není válečník! I to se z textu dozvíme. Goliáš je cvičen od mládí, David je mladíček, cucák s mlékem na bradě.

Někdy bychom vzdávali jednu věc za druhou, a tehdy Písmo řekne, že člověk nesmí klesat na mysli. Pravdu má i král Saul, nejsme tak úplně cvičeni pro boj. Naše zbraně na boj nestačí, a popravdě křesťané, kteří se chápou zbraní a zbroje, vypadají někdy směšně. Neumíme to, nebyli jsme tak stvořeni. Když se do zbroje budeme navlékat a budeme si myslet, jak je to moderní, budeme nakonec vždycky o generaci zpátky za Goliášem. Myslím na církev, která napodobuje všechnu tu modernu a nakonec... nakonec bývá směšná.

Co Davidovi zbývá? Naděje, víra, láska? Láska k Bohu? Opора v živém Bohu?! David se staví čelem k protivníkům ve jménu Hospodinově. Goliáš je bojovník z oceli a železa i bronzu, i Saul je jako jeden z mála v Izraeli oblékán do bronzu. Kam Hospodin postaví Davida?

David vezme hůl a vybere z potoka pět oblázků. Je zle. Hospodin postavil Davida do doby dřevěné a do doby kamenné. Pastýřská hůl, kožený prak a pět oblázků. Archeologové se hrabou v zemi a jsou celí šťastní, když najdou stopy po tom, jak si člověk s kamením a

klacky kdysi vystačil. A já si vzpomínám na svého učitele dějepisu na gymnáziu. V prvním ročníku chodil do třídy o francouzských holích, v druhém ročníku nás už neučil, protože nemohl chodit, měl roztroušenou sklerózu. Ale když nás ještě učil, přišel, z kapsy vytáhl kapesník a z něj vyndal pravěkou sekyrku... valoun z části opracovaný. Každou hodinu jsme na něj s úžasem hleděli. Muž o francouzských holích s prapodivným pěstním klínem, vážně nemocný, a přesto z každého jeho slova číšel život.

Ale nazpět k Davidovi. David vypráví o svém úžasném životě. „Hospodin mě vyrval ze spárů lva i medvěda.“ Úžasné vyprávění o tom, že lze zvítězit. David nepoužívá v boji nic z toho, co stvořil člověk. Meč a zbroj musíte vykovat, musíte předem vytavit materiál, v případě bronzu musíte vyrobit slitinu. Co je pastýřská hůl? Kus klacku, který můžete opracovat, případně ohnout za pomoci ohně. Co je prak? Kus kůže, která narostla na nějakém hovadu (jak by řekli kraličtí). Netřeba střelný prach, abyste mohli vypustit střelu. Jen cvik a zručnost a kus kůže. Co je těch pět oblázků? Ležely na dně řeky. Lidská ruka se jich dotkla až tisíce, miliony let poté, kdy je Hospodin stvořil. Nejdřív měly ostré hrany a řeka je opracovávala. Říká se tomu předurčení. Věděl Hospodin, že jednou ke břehu řeky přijde David a bude potřebovat právě těch pět oblázků?

Když svádíme v životě důležité bitvy, snažíme se na to připravit. Vybíráme z mnoha zbraní a podléháme dojmu, že potřebujeme něco nového, čím překvapíme – novou technologii. Myslíme ovšem někdy na to, že Hospodin již před miliony let věděl o tom, že po této planetě bude chodit člověk, kterého bude čekat zápas nad jeho síly? Že Hospodin právě pro můj zápas připravil pět jedinečných oblázků? O tom ví jen člověk, který bojuje ve jménu živého Boha; takový člověk neklesá na mysli.

Jistota je v náruči živého Boha. Jistota je uprostřed zástupů Hospodinových – v církvi. Jistota je v tom, co zde bylo dlouho před námi. Otvíral jsem dnešní bohoslužby slovy Jana Křtitele: „Hle beránek Boží, který snímá hřích světa.“ To je ta péče, kterou o nás již od věků Bůh má. Potom jsem jako první čtení četl oddíl ze Zjevení Janova, kde je slyšet nářek. „A kdopak nám pomůže, kdo otevře tu knihu a rozlomí její pečeti?“ Nikdo nám nepomůže, nikdo to neumí, nikdo nás nezachrání. „Velmi jsem pro to plakal.“ Nenajde se nikdo. Ale člověk nesmí klesat na mysli. Útěcha je v tom, že je tu lev z pokolení Judova, potomek Davidův. Potomek toho, kterému stačilo pět oblázků. Ten, který přináší světu milost.

Lev, který je zároveň Beránek. Bytost, která je něžná, když to potřebujeme, a která má i drápy, je-li toho zapotřebí. Jeho největší zbraní ovšem je, že je to Beránek obětovaný. „Neplač,“ řekne jeden ze starců. Stařec, který neví, co je doba aut a počítačů, ale je to stařec, který rozhodně zná trůn a zná Beránka. My vedeme své zápasy, které považujeme za těžké a někdy prohrané. A do té naší situace zní slovo. „Neplač“ – lev a Beránek již zvítězili, bylo dokonáno. David říká: „Člověk nesmí klesat na mysli.“

Tak se stále točíme okolo základů víry, okolo pěti oblázků, okolo dřeva kříže, okolo kamene úhelného. Jsme u samotného Krista, který svým učedníkům říká: „Neplačte, nebojte se, již bylo za vás vše vykonáno a dokonáno jest.“ Bože, děkujeme za tvou prozřetelnost a za předurčení. Kriste, děkujeme, že připraveno je všechno a že jest dokonáno. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 712 *V tvé síle, Pane Bože můj*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Bože,

modlíme se za tento svět. Je plný lidských výrobků a my přiznáváme, že jich užíváme tak, aby zašítily náš život.

Ty jsi dal bohatství a my je užili jako zbroj a zbraně proti tvému povolání. A nyní se bojíme, co se stane.

Přimlouváme se za to, abychom navazovali spojení s tebou, modlíme se za to, abychom dokázali vést boj proti vlastní pýše. Modlíme se za lásku, aby mezi námi v Kristu byla.

Hospodine, to vše nám dej ve svém požehnání. Prosíme pak za ty, kdo slouží obyčejně a pokorně, dej jim sílu pro další krok.

Modlíme se za ty, jejichž duše je zraněna, a také za ty, které přestává poslouchat jejich tělo.

Modlíme se za vládce, aby v tobě našli sílu.

Modlíme se za stádce, aby tě chválilo a nebečelo strachy. **Otče náš...**

POSLÁNÍ

Bojuj dobrý boj víry, abys dosáhl věčného života, k němuž jsi byl povolán a k němuž ses přihlásil dobrým vyznáním před mnoha svědky. Vyzývám tě před Bohem, který dává všemu život, a Kristem Ježíšem, který vydal svědectví svým dobrým vyznáním před Pontiem Pilátem, abys bez poskvrny a výtky plnil své poslání až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista.

POŽEHNÁNÍ

Hospodin tě požehná a ochrání tě, Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a bude ti milostiv, Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.

PÍSEŇ: NEZ 38 *Pán Bůh je síla má*

PROČ NÁS JEŽÍŠ NAZÝVÁ PŘÁTELI

INTROIT: Ž 43

PÍSEŇ: NEZ 165 *Temnou, divnou mlhou*

MODLITBA

Svírají nás obrazy ničení a nelidskosti, náš Pane,
dotírají otázky, kde se bere takového zlo, ale toto jitro nás zve očekávat tvé
milosrdenství. Zdá se nám to až nepředstavitelné.

Doléhá na nás, že v našem světě teď vítězí ohled na vlastní zájmy, předsudky,
zlost, síla zbraní, cynismus nelítostného válečníka. Nechce se nám pálit si prsty,
nechce se nám pořád poslouchat o nouzi, bezpráví a křivdách.

Ale ty nás zveš slyšet hned v jitře o tvém milosrdenství - a proto nezavírat oči
před nemilosrdnou všedností. Děkujeme, že proměňuješ náš pohled. Děkujeme,
že vzbuzuješ očekávání tam, kde jsme propadli beznaději.

Děkujeme, že nás vedeš k přátelství a solidaritě, i když se nám zdá, že zmůžou
tak málo. Děkujeme za důvěru, že příběh přátelství a lásky prokazované ve tvém
jménu je důležitější než všechna nenávist tohoto světa. K očekávání této důvěry
a naděje se upínáme.

Daruj nám je, vždyť víš, jak to potřebujeme.

Amen.

ČTENÍ PÍSMO SVATÉHO: 1S 18,1-4;20,30-34

PÍSEŇ: NEZ 404 *Bud' vůle tvá*

KÁZÁNÍ

Základem kázání je Evangelium podle Jana 15,12-20.26-27;16,1.

„Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.“ Na kolik pomníků
padlých na Ukrajině by se tento starověký výrok hodilo napsat? Kolika násilně zmařeným
životům může dnes dodat alespoň nějaký smysl, důstojnou památku? On to totiž je výrok,

který se ve starověku skutečně tesal na pomníky těch, kdo padli a obětovali se za své přátele a spolubojovníky. Na kolik náhrobků to bude potřeba ještě napsat?

Dnes nám ta slova říká Ježíš. Nám jako těm, kdo s očekáváním a zaujetím sledují jeho příběh. Nebo chodí přijímat lámaný chléb jeho seberoždávající lásky, pít z kalicha jeho odpuštění a naděje.

Sám Ježíš to říká učedníkům během večeře, v uzavřeném, důvěrně sdíleném prostoru. Venku, za zdmi toho večeřadla je tma. Tma, do níž zmizel zrádce Jidáš. Nepřátelské neznámo, kde se začínají spřádat plány, jak Ježíše násilím odstranit, jak ho vymazat z mapy Božích tras v tomto světě. Ale tady uvnitř, tady je důvěrné útulno a bezpečno. Tak, jak kolem Ježíšových slov a příběhů má aspoň čas od času být. Můžeš si tu srovnat myšlenky a na chvíli zapomenout na svět venku za zdí. A do toho důvěrně bezpečného prostoru hostiny, která to vše propojuje, zní nám i učedníkům Ježíšovo: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.“ A vy, vy jste moji přátelé. Mít lásku, to podle Ježíše znamená položit život za přátele. Takhle teď, tady, v tomhle shromáždění to dává smysl tomu, co na něj přichystali tam venku. Není větší lásky než je ta, která dává život za druhé.

Venku nachystali spiknutí, podplatili zrádce, ozbrojili lůzu i vojáky. Chystá se vítězné tažení proti pravdě a lásce a proti tomu, který pravdu a lásku tak zvláštním, silným, jedinečným způsobem ztělesňuje. Ježíš to – tady uvnitř – ví. A proti té hrubé síle propagandy, nepřátelských střel, proti zradě nejbližších staví sílu lásky, která je ochotna k oběti. Miloval své, a právě v tom finále lásku prokázal (J 13,1), tím otvírá evangelista celou tu dlouhou scénu ve večeřadle, scénu, kde se moc neví, ale kde Ježíš káže, vyučuje a rozmlouvá. Je to celých pět kapitol. A právě v té naší Ježíš tu lásku vysvětluje – a obdarovává jí své učedníky: Takhle dávám smysl tomu, co na mne nachystali tam venku. A vás pasuji – na přátele. Na přátele, s nimiž u tohoto stolu sdílím svou lásku, a když vás takto nazývám, tak jimi jste. Ať už tu moji cestu sdílíte a následujete s porozuměním jako cestu pravdy a života, nebo nad ní máte otazníky, či zvedáte obočí, nerozumíte jí, nebo jste se s ní nedokázali srovnat. Ježíš nás nazývá přáteli. A nazývá tak všechny přítomné, včetně učedníka Petra, jemuž se pak při následování zatčeného Ježíše vytratí odvaha i smysl toho všeho a třikrát zapře.

„Já jsem vinný kmen – a vy ratolesti,“ řekl Ježíš těsně předtím, než nás pasoval na přátele. Jste ti, do jejichž žití proudí síla jeho oběti z lásky. A jste těmi, kdo této lásce rozumějí. Nejste žácci, kteří se nabíflují nadiktované poučky. Nejste podřízení, kteří pro formu dodržují předepsaná pravidla, jste přátelé. Nejste otrocky poslušní vykonavatelé rozkazů svých velitelů, jste přátelé. Přátelé, kteří pravdě této lásky rozumějí – a berou ji za svou. Nebudu vás tedy cvičit v bojových uměních, ale chci vám, tady a teď, otevřít oči a srdce pro sílu lásky, pro smysl oběti, pro solidaritu, která se cele, bez výhrad staví za druhé. To je smysl a náplň mé cesty. Proto Ježíš, až ho budou zatýkat, zastaví Petra svým „vrať svůj meč do pochvy“. Nezastaví ho proto, že by to Petr s tím mečem neuměl proti přesile, ale protože se projevil jako ten, kdo nerozumí Ježíšově cestě. Neboť Ježíšova cesta jakožto cesta Syna je cesta bezbrannosti. Stoprocentní. Ale stejně tak je stoprocentně naplněna důvěrou k Otci, důvěrou, že právě takhle to má smysl a budoucnost. A my jsme – jako přátelé – zváni ho následovat.

Vybral jsem si vás za přátele, abyste z bezpečí, tepla a důvěrného sdílení tohoto večeradla vyšli ven – a tam nesli ovoce. Do světa za zdí. Do světa, kde se zrovna teď rozpíná nepřátelství, hrubá síla. Do světa, který Ježíše zanedlouho semele. To je svět, který se dokáže sešikovat k velice nelidským, protibožským cílům. Tak jako když se vojska kremelského diktátora sešikovala a vtrhla na Ukrajinu. Ježíš si o takovém světě a jeho schopnostech nedělá iluze. Ale svůj život dává i jako znamení, že oběti nepřátelství takového světa nejsou jeho Otci lhostejné a on je jim přítelem. A pak, že samotnému Otci na tomhle světě a jeho proměně, na jeho polidštění, nepřestalo záležet. Že to ani s takovým světem nevzdává.

Proto teď, do toho momentálně tak nepřátelského světa posílá Ježíš své učedníky. Vlastně – své přátele: Tady máte nést ovoce. Jste mí přátelé, mé ratolesti, a tak nejste ze světa, z toho zdivočelého kosmu. Což neznamená z tohoto světa utíkat, stahovat se do večeradel, církevních skleníků či krytů, do pokojíku srdce, ale přijmout sílu Ježíšova přátelství, mízu z tohoto kmene lásky, sílu nezničitelnou ani tím zdivočelým světem okolo. A odsud do toho světa vyjít – a tam nést ovoce. Tak se projevíte jako přátelé, kteří rozumějí mé věci, mému zápasu, lásce, která pokládá život za druhé.

K nám dnes z toho světa doléhají jen ozvěny násilí, bombardování nebo pronásledování kriticky smýšlejících v Rusku. O to víc můžeme Kristovu lásku a jeho přátelství projevit

těm, kdo před tím zdivočelým kosmem Putina režimu hledají bezpečí a úkryt v této zemi. O to víc můžeme podpořit všechny, kdo Ukrajinu v jejím nerovném zápase hájí. Nemusíme jen utíkat pro pohlazení na duši, která nechce nic vědět o zlu této války. Ježíš nás pohladil víc než dost – a teď je čas nést ovoce lásky.

A nepočítejte s tím, že vás budou s tou mou láskou vítat s otevřenou náručí. Jako jsem narazil já, tak můžete narazit i vy. V evangeliu to Ježíš takhle říká, protože Jan (i další evangelisté) má při psaní před očima své přátele, osočované, vyháněné a pronásledované jako škodlivou a leckde nenáviděnou menšinu. Každopádně všem frustrovaným, všem, kdo se s láskou Kristova typu ocitli a ocitají jak nazí v trní – všem pomlouvaným, obětím polopravd a předsudků a pomluv – slibuje Ježíš Zastánce. Ducha Utěšitele. Advokáta chudých, zahanbovaných a vnitřně zneklidněných svědků kristovské solidarity a pravdy. Nebojte, pošlu vám předivnou moc útěchy a zastání. Ujistění, že jako mí přátelé zápasíte o správnou věc. Zdroj síly uprostřed vyčerpání, který nepřeválcují ani tanky. Zdroj naděje, který nerozstřelí ani střely s plochou dráhou letu. Zdroj lidskosti a soucitu a důvěry, jímž není nikdo menší než nebeský Otec.

A nezapomeňte, jste moji přátelé. Když s přátelským porozuměním budete naslouchat těmto slovům, Duch Utěšitel odsud zcela jistě zavěje. Amen.

PÍSEŇ: NEZ 682 *To já, ó, Pane můj*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Ježíšovo přátelství spojuje do společenství, kde padají hradby nepřátelství i zlost předsudků.

Tebe, Pane, prosíme za církve i za tento sbor – ať roste přátelství navzdory všemu, co rozděljuje. Dej nám lásku, jež nepropadá předsudkům ani strachu. Vysvobod' nás od povrchnosti a nezájmu o druhé, ať nejsme leniví hledat odpověď na problémy našich dnů. Pane smiluj se.

Prosíme, ať jsme připraveni k důslednému křesťanskému životu, k lásce, která nasadí vlastní kůži, i k sebekritickému vyznání a pokání. Prosíme o útěchu pro rodiny a děti těch, kdo se stali obětí vražedné nenávisti. Prosíme za oběti války na Ukrajině, za bezbranné v ostřelovaných městech. Prosíme i za nemocné a umírající, ať nezůstávají bez útěchy. Pane smiluj se.

Prosíme za ty, kdo proti tomuto chladnokrevnému vraždění bojují, i za ty, kdo v této zemi a v Evropě manifestují, křičí, že nechtějí válku, protestují proti ruským generálům, stojí při postižených, usilují o milosrdnější ovzduší ve společnosti. Prosíme i za ty, kdo se mají zastávat spravedlnosti, za soudce, policii, zákonodárce. Dávej jim k tomu odvahu a moudrost. Pane smiluj se.

Nevíme, Pane, jak prosit za ty, kdo jsou za takové nelidské násilí a takovou míru nespravedlnosti odpovědni. Věříme, že u tebe je skryta i moc, která pyšné vladaře svrhne z trůnu a ponížené povýší. Neotálej, neskrývej se, projev se jako zastávce bezbranných. Pane smiluj se.

Mnoho dalších lidských osudů a problémů tohoto světa nám osobně leží na srdci. Předkládáme je tedy v tiché modlitbě... Pane smiluj se.

Vyslyš nás, když se jako přátelé tvého Syna modlíme: **Otče náš...**

POSLÁNÍ: 1K 13,5-7

POŽEHNÁNÍ

Pokoj zanechávám vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám. Nermuť se srdce vaše, ani nestrachuj.

PÍSEŇ: NEZ 406 *Dej nám moudrost, odvahu*

SBÍRKA KÁZÁNÍ PRO ČTENÉ SLUŽBY BOŽÍ (ISSN 0231-7419)

Vydává Českobratrská církev evangelická pro vnitřní potřebu.

Redakce: Štěpán Hájek, Ivo David, Elen Plzáková

Editor, technický redaktor, obálka: Adéla Rozbořilová

Jazykový redaktor: Jana Plíšková

Objednávky přijímá a rozšiřuje redakce Českého bratra, Jungmannova 9, p. přihr.
466, 111 21 Praha 1, telefon: 224 999 236, e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
facebook.com/ceskybratr

© Českobratrská církev evangelická 2022

